

Bezdomovectví a pomoc klientům Oblastní charity Uherský Brod

Sabina Kovaříková

Bakalářská práce
2017

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav zdravotnických věd
akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Sabina Kovaříková**
Osobní číslo: **H140405**
Studijní program: **B5350 Zdravotně sociální péče**
Studijní obor: **Zdravotně sociální pracovník**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Bezdomovectví a pomoc klientům Oblastní charity Uherský Brod**

Zásady pro vypracování:

Studium odborné literatury a výzkumných zpráv k zadanému tématu bakalářské práce.
Vymezení teoretických východisek a charakteristika pojmů v oblasti bezdomovectví.
Příprava metodiky empirické části bakalářské práce.
Realizace výzkumného šetření: kvalitativní metoda, technika polostrukturovaného rozhovoru.
Analýza a interpretace získaných dat.
Hodnocení výsledku výzkumného šetření a aplikace (doporučení pro praxi).

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

COOK, Jo. Homeless charity changing lives. Training Journal [online]. 2016, , 16–17 [cit. 2016–09–27]. ISSN 14656523. Dostupné z:

<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=bth&an=113547521&scope=site>.

MAREK, Jakub, Aleš STRNAD a Lucie HOTOVCOVÁ. Bezdomovectví v kontextu ambulantních sociálních služeb. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012. 175 s. ISBN 978-80-262-0090-1.

PRŮDKOVÁ, Táša a Přemysl NOVOTNÝ. Bezdomovectví. 1. vyd. Praha: Triton, 2008. 93 s. ISBN 978-80-7387-100-0.

ÚLEHLA, Ivan. Umění pomáhat: učebnice metod sociální praxe. Vyd. 3. Praha: SLON, 2009. 128 s. ISBN 978-80-86429-36-6.

VÁGNEROVÁ, Marie, Ladislav CSÉMY a Jakub MAREK. Bezdomovectví jako alternativní existence mladých lidí. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2013. 339 s. ISBN 978-80-246-2418-1. Dostupné také z: <http://search.mlp.cz/searchMKP.jsp?action=sTitul&key=4099519>.

Vedoucí bakalářské práce:

doc. PhDr. Jana Kutnohorská, CSc.

Ústav zdravotnických věd

Datum zadání bakalářské práce:

9. prosince 2016

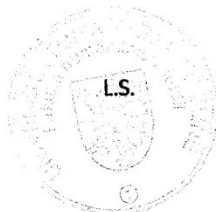
Termín odevzdání bakalářské práce:

19. května 2017

Ve Zlíně dne 9. prosince 2016

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Zlatica Dorková, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 28. 2. 2014

.....
Kolář

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlášení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíádně k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá problematikou bezdomovectví v Uherském Brodě. Hlavním cílem je zjistit, jakým způsobem pomáhá Oblastní charita v Uherském Brodě osobám bez přístřeší. Teoretická část popisuje vznik instituce a služeb, a je zde také rozepsána charakteristika cílové skupiny. Závěr je věnován dobrovolnické pomoci osobám bez domova. Praktická část se zaměřuje na určitý výzkumný problém, na který se snaží najít odpovědi pomocí kvalitativního výzkumu, za použití techniky polo strukturovaného rozhovoru.

Klíčová slova: Charita, pomoc, klient, bezdomovectví, dobrovolnictví

ABSTRACT

The bachelor's thesis analyzes homelessness in Uherský Brod. Its main goal is to explore ways in which Regional Charity in Uherský Brod helps people without a shelter. The theoretical section talks about founding the institution and services and also describes the characteristics of the key group. Volunteer work in helping homeless population is described in the conclusion. The practical section focuses on specific issue, to which it finds solutions by qualitative research, using partly-structured interview.

Keywords: Charity, help, client, homelessness, volunteering

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu své bakalářské práce – paní Doc. PhDr. Janě Kutnohorské, CSc., za odborné vedení práce, za její připomínky, za velmi vzácné rady, a hlavně za ochotu a čas, který mi na konzultacích věnovala. Rovněž děkuji všem respondentům, kteří se podíleli na výzkumném šetření. Dále bych ráda poděkovala své rodině za podporu a trpělivost při studiu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Sabina Kovaříková

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	9
1 BEZDOMOVECTVÍ	10
1.1 POJEM BEZDOMOVECTVÍ, BEZDOMOVEC.....	10
1.2 SOCIÁLNÍ VYLOUČENÍ, SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ	12
1.3 FORMY BEZDOMOVECTVÍ	12
1.4 SOCIÁLNÍ PRÁCE V NÍZKOPRAHOVÉM CENTRU	14
1.5 AMBULANTNÍ SOCIÁLNÍ PRÁCE S BEZDOMOVCI.....	16
1.6 TERÉNNÍ SOCIÁLNÍ PRÁCE	17
1.7 DOKUMENT O BEZDOMOVECTVÍ	18
2 VYMEZENÍ UHERSKOBRODSKA	19
3 OBLASTNÍ CHARITA UHERSKÝ BROD	20
3.1 POSLÁNÍ A CÍLE ORGANIZACE.....	20
3.2 SOCIÁLNÍ SLUŽBY OBLASTNÍ CHARITY V UHERSKÉM BRODĚ.....	21
3.3 SLUŽBY PRO OSOBY BEZ PŘÍSTŘEŠÍ.....	23
3.3.1 Nízkoprahové denní centrum sv. Vincence pro osoby bez přístřeší	23
3.3.2 Sv. Vincenc de Paul	24
3.3.3 Noclehárna	25
3.4 ETICKÝ PŘÍSTUP K LIDEM BEZ DOMOVA	26
3.4.1 Pravidla etického chování sociálního pracovníka	26
3.5 ZDRAVÍ OSOB BEZ DOMOVA	27
4 DOBROVOLNICKÁ POMOC, DOBROČINNOST, MOTIVACE	28
4.1 FINANCOVÁNÍ DOBROVOLNÍKŮ	30
4.2 DOBROVOLNICKÁ POMOC V UHERSKÉM BRODĚ	31
II PRAKTICKÁ ČÁST	32
5 METODOLOGIE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	33
5.1 POPIS MÍSTA VÝZKUMU	33
5.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	34
5.3 TECHNIKA VÝZKUMU	35
5.4 REALIZACE VÝZKUMU.....	36
5.5 TRANSKRIPCE A ANALÝZA DAT	36
6 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	38
7 DISKUZE	49
ZÁVĚR	51
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	53
SEZNAM POUŽITÝCH ELEKTRONICKÝCH ZDROJŮ:.....	55
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	56
SEZNAM TABULEK	57
SEZNAM PŘÍLOH	58

ÚVOD

Bakalářská práce se zaměřuje na „Bezdomovectví a pomoc klientům Oblastní charity Uherský Brod“. Téma bylo zvoleno na základě méj dobrovolnické činnosti u osob ohrožených sociálním vyloučením – konkrétně u lidí bez domova. Již třetím rokem docházím do nízkoprahového centra v Uherském Brodě. V rámci praxe, kterou nám umožnila Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, jsme měli možnost setkat se s různými lidmi bez domova /cílové skupiny. Mě nejvíce oslovila cílová skupina osob bez přístřeší. V dnešní uspěchané době nikdo nemá žádnou jistotu, proto si myslím, že by široká veřejnost měla mít povědomí o problematice bezdomovectví a neměla by tyto lidi odsuzovat. Bydlím na malé vesnici, a střední školu jsem měla jiného zaměření, tudíž jsem se s touto cílovou skupinou obeznámila až na vysoké škole při studiu. Proto jsem se také rozhodla od prvního ročníku studia docházet do centra pro osoby bez přístřeší jako dobrovolník, abych získala patřičné zkušenosti, a musím říci, že mi to velmi pomohlo.

Cílem Teoretické části bakalářské práce je charakteristika bezdomovectví, dále uvádím definice podle vybraných autorů, vysvětluji rozdíl mezi sociálním začleňováním (inkluzí) a sociálním vyloučením (exkluzí), popisují formy bezdomovectví, specifikují příčiny, které můžou vést ke vzniku problému, atd. Popisují Charitu – její vznik a také služby, které nabízí pro různé cílové skupiny v Uherském Brodě. Detailněji jsou rozepsány služby pro uživatele bez domova. Vzhledem k tomu, že, jak už napovídá název, Nízkoprahové denní centrum sv. Vincence, které je pojmenované podle patrona – Sv. Vincence z Pauly, kněze a zakladatele charity, považuji za důležité, představit i tuto osobnost, která je pro bakalářskou práci významná, protože se staral o chudé, nemocné lidi.

Poslední část Teoretické části jsem zaměřila na dobrovolnickou činnost, protože bych se ráda podělila o zkušenosti, které se zmíněnou cílovou skupinou mám. V této kapitole popisují, co to je dobrovolnictví, zaměřuji se také na motivaci dobrovolníků a na závěr bych chtěla představit aktivity, které pro tuto cílovou skupinu Oblastní Charita v Uherském Brodě organizuje.

Cílem Praktické části je zjistit, jakým způsobem pomáhá organizace lidem bez domova.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 BEZDOMOVECTVÍ

„Hluboko v každém člověku zůstává silná touha po kořenech. Člověk někde musí být doma. Ze všech stran nás ohrožuje bezdomoví, odcizení od druhých, od nás samých... Potřebujeme střechu nad hlavou, ale také nad duší. Nikdo nemůže žít zcela bez přístřeší.“

Paul Zulehner

V první kapitole bakalářské práce se budu obecně zabývat bezdomovectvím. Budu charakterizovat cílovou skupinu, popíšu příčiny bezdomovectví, zmíním služby, které jsou lidem bez domova poskytovány, a na závěr vypíši organizace, které se bezdomovectvím zabývají.

„Bezdomovectví je extrémní projev sociální nerovnosti. Vzniká v kombinaci vysoce nepříznivé sociální situace a nedostatečných sociálních kompetencí jedince. Bezdomovectví jako takové nelze na základě platné české legislativy sankcionovat. Zájem o řešení tohoto jevu vychází z principů solidarity, altruismu, křesťanských tradic a z mezioborových vědeckých poznatků.“ (Matoušek, 2013, s. 338).

1.1 Pojem bezdomovectví, bezdomovec

Není jednoduché definovat bezdomovectví. Je mnoho autorů, kteří se pokusili o definici, ale záleží na člověku, z jakého úhlu pohledu na tuto problematiku pohlíží. Kate Haycock uvádí, že *„problematika bezdomovectví se dotýká každé země na světě. V globálním měřítku jde o velký problém ohrožující stabilitu jednotlivých zemí, případně je důsledkem válečného konfliktu, či přírodní katastrofy.“* (Marek, Strnad, Hotovcová, 2012, s. 12).

„Bezdomovectví je společenský jev, kterému předcházejí jednání a procesy vedoucí ke ztrátě zázemí, životních hodnot a ke společenskému vyloučení.“ (Průdková, Novotný, 2008, s. 11).

Bezdomovec je člověk, kterého z různých důvodů postihlo společenské vyloučení a ztráta bydlení nebo který touto ztrátou ohrožen, žije na veřejných místech či v neadekvátních nebo nejistých bytových podmínkách. (Průdková, Novotný, 2008, s. 10).

Dříve pojem „bezdomovec“ označoval osoby bez státního občanství nebo bez domovního práva. (Kodymová, Koláčková, Matoušek, 2005, s. 317).

Sociální práce používá různé definice pro vymezení pojmu „bezdomovectví“. Označuje jej jako situaci bezprostřední nouze, ve které se ocitá člověk, který nemá trvalý domov. Rozli-

šuje také pojem „domov“ a „přístřeší“. Domov charakterizuje jako místo, kde jedinec pociťuje jistotu a bezpečí, a které má spojeno i s emocemi, a nevrací se tam jen z důvodu přespaní v technickém slova smyslu. Lidé bez domova nedokáží řešit tento problém svépomocí a tím je každý jedinec ohrožen v řadě individuálních i sociálních aspektů své existence. (Matoušek, Kodymová, Koláčková 2005, s. 316).

Lidé bez domova jsou různí – může se u nich projevovat řada rizikových chování a jevů – např. žebráctví, prostituce, kriminalita, závislost na drogách či alkoholu, domácí násilí, chudoba, atd. Důležité je nahlížet na problematiku z pohledu holistického tj. bio-p,psycho-sociálního a zohledňovat tak všechny tyto složky. Široká veřejnost a především média prezentují problematiku bezdomovectví jako absolutní životní neúspěch a jako selhání jedince po materiální, vztahové i finanční stránce. Média informace často zkreslují a píšou o bezdomovectví zkreslené informace, které se od reality mnohdy liší. Společnost často bagatelizuje a zmírňuje důvody, na základě kterých se člověk může ocitnout bez domova. Osoby, které nemají střechu nad hlavou, vnímají, že je společnost nerespektuje a ztrácí tak motivaci ke změně své nepříznivé životní situace. (Matoušek, 2013, s. 340).

Fitzpatrick, Kemp a Klinker (2000, s. 12) popisují bezdomovectví v různých definicích. Všechny můžeme považovat jako dostačující vysvětlení pro pojem „bezdomovectví“.

- „Bez přístřeší“ či jakékoli absence přístřeší.
- „Bez bydlení“ jako termín, který patří lidem, kteří žijí ve všech formách nouze, nebo v institucionálním ubytování jen proto, že nemají přístup k běžnému bydlení.
- Nedostatek bezpečí z hlediska zázemí pro člověka. Omezení styku s kamarády a rodinou, a navázání kontaktů se squattery.
- Nesnesitelné podmínky z hlediska nejistého bydlení – přeplněné squaty a jiná místa, kde se tyto lidé zdržují spojené s ohrožením bezpečnosti a blaha jedince.
- Sdílení ubytování v chatrči, squatu a jiných skulinách z důvodu, že lidé nemají vlastní přístup k samostatnému bydlení.

(Robinson, 2008, s. 12)

1.2 Sociální vyloučení, sociální začleňování

Dle Matouška (in Matoušek, 2013, s. 232) je sociální vyloučení – neboli exkluze, stav sociálního, ekonomického a kulturního vyloučení, nebo také vytlačení osob, nebo celých skupin z většinové společnosti. Tento pojem má původ ve francouzštině. Sociální vyloučení je dle Sirovátky (in Matoušek, 2013, s. 232) složitý proces interakce mezi jednotlivci nebo skupinami, při kterém dochází k vyloučení ze společnosti. Spadá sem řada vyloučení – např. ekonomické vyloučení, prostorové vyloučení, politické vyloučení, kulturní vyloučení, vyhnanství, atd. Některé skupiny mohou být také vyloučeny kvůli vzhledu, nebo etnickému původu. V sociální práci se můžeme setkat také s klienty, kteří jsou vyloučeni ze společnosti, protože přichází z výkonu trestu.

Dle Mareše (in Matoušek, 2013, s. 233) dochází při sociálním vyloučení k deprivaci jedinců – omezení občanských, politických a sociálních práv, rovněž také odlišné vnímání společenské identity.

Dle Navrátila a Musila (in Matoušek, 2013, s. 233) je cílem sociální práce podpora klienta, kdy se ho snaží motivovat ke změně a pomáhá mu řešit situace, které se mnohdy liší od představ klienta. Důležité je klienta vést a motivovat tak, aby se jeho očekávání naplnila.

Oproti tomu pojem inkluze neboli sociální začleňování, popisuje Matoušek (in Matoušek, 2013, s. 232), jako aktivity nebo proces, který vede k začlenění do společnosti. Na inkluzi bývá nahlíženo ze dvou úhlů pohledu. Jako na proces, který je opakem sociálního, ekonomického, kulturního vyloučení – exkluze. Za další zahrnuje aktivity sociální práce a sociální politiky, jejichž cílem je začlenit osoby sociálně vyloučené, nebo osoby, kterým toto vyloučení hrozí. Cílem aktivit je změnit životní situaci klienta. (Matoušek, 2013, s. 232)

1.3 Formy bezdomovectví

Novotný a Průdková uvádí, že existují tři formy bezdomovectví – zjevné, skryté a potenciální. *Zjevní bezdomovci jsou ti, o nichž víme, že jsou bez domova, a současně oni sami svou situaci definují jako ohrožující – stávají se klienty sociálních služeb.* (Matoušek, Kodymová, Koláčková, 2005, s. 317)

Tito lidé vypadají od pohledu zanedbaně, což se může projevat zničeným oblečením, zápachem – který vypovídá o minimální hygieně a péči o sebe samé, často nosí obuv, která není úplně vhodná pro konkrétní roční období. Typické je přehrabování se v popelnicích a kontejnerech, žebrání od lidí, kteří nakupují, nebo se aktuálně zdržují u obchodních do-

mů, sbírání nedopalků cigaret, atd. Takoví bezdomovci u sebe často nosí veškerý svůj majetek v taškách. Můžeme mezi nimi najít takové, kteří vyhledávají sociální služby a pravidelně do nich dochází, ale existují jedinci, kterým vyhovuje život na ulici. Nechtějí pomoc od státu formou sociální služby. Lidé na ulici mají velmi omezenou možnost volby k dosažení jakékoliv změny, která by se týkala způsobu životního stylu. Tato skupina bezdomovců působí velmi nápadně – v lidech to může vyvolávat strach, nejistotu, nebo třeba odpor. Je to rovněž část lidí bez domova, která nejvíce využívá sociálních služeb. (Průdková, Novotný, 2008, s. 13).

Za skryté bezdomovce považujeme ty, jejichž situace je okolím označena jako bezdomovecká, ale z nejrůznějších důvodů klienty sociálních služeb nejsou. (Matoušek, Kodymová, Koláčková, 2005, s. 317)

Je zajímavé, že tato část osob bez domova, žije, jako osoby bez domova, ale široká veřejnost to nedokáže na první pohled poznat. Tito jedinci svůj životní styl tají a své problémy nedávají najevo. O svůj vzhled se snaží pečovat a záleží jim na tom, aby dobře vypadaly. Od zjevných klientů se snaží co nejvíce odlučovat. Dá se říci, že mezi bezdomovci existuje určitá hierarchie. Jsou takoví, kteří hledají pomoc jen v zimních měsících formou azylových domů a ubytoven, ale jakmile se venku oteplí, už pomoc sociálních pracovníků odmítají. Je typické, že hodně cestují – neradi se zdržují na jednom místě delší dobu. (Průdková, Novotný, 2008, s. 14).

„Potenciální bezdomovci jsou potom osoby, které jsou akutně ohroženy ztrátou domova (např. obyvatelé domů určených k demolici, squatteři, pseudonájemníci v černém podnájmu bez řádné nájemní smlouvy).“ (Matoušek, Kodymová, Koláčková, 2005, s. 317)

Za potenciální bezdomovce můžeme označit populaci, která má z různých důvodů nejisté bydlení. Mají sice střechu nad hlavou i zaměstnání, ale jsou často vystavováni stresu a těžkým životním situacím, které nezvládají dobře. Jsou to jedinci, kteří se můžou ze dne na den ocitnout na ulici. Takovou sortu „klientů“ můžou tvořit i mladí lidé, kteří si prošli ústavní výchovou a nemají rodinu, nebo se k ní nemůžou z různých důvodů vrátit; lidé, kteří jsou propuštěni z výkonu trestu, a návrat do společnosti je pro ně těžký; lidé, kteří si prošli psychiatrickou léčebnou nebo terapeutickou komunitou, kteří nemají kam jít. Můžeme sem zařadit i takové, kteří bydlí v podnájmu a nemají sepsanou řádnou smlouvu; alkoholově nebo drogově závislé jedince; ty, kteří pracují nelegálně a jen příležitostně; nezaměstnané; rozvedené, atd. Podle autorky Průdkové a autora Novotného „Největším problémem poten-

ciálních bezdomovců je zřejmě „nedostupnost vlastního bydlení“, o jehož získání mnohdy bohužel neusilují, resp. domnívají se, že by ho měli získat bez vynaložení jakéhokoli úsilí.“ (Průdková, Novotný, 2008, s. 14).

1.4 Sociální práce v nízkoprahovém centru

Nejprve vysvětlím pojem „nízkoprahovost“. V praxi to znamená, že pro klienta představuje každý problém (práh) překážku. „Nízkoprahové“ tedy proto, že do takové sociální služby může přijít klient, který nevyhledává oficiálně pomoc, a proto, aby mu byla služba poskytnuta, je potřeba minimum informací. Postupně jsou odstraňovány sociální, psychologické i technické bariéry (prahy) pro využívání služby – taková služba má být pro klienta co nejdostupnější. Nejčastěji se setkáváme s nízkoprahovými denními centry, kam uživatelé dochází kvůli materiální pomoci – najíst se, odpočinout si, získat radu od sociálního pracovníka, vykonat hygienu, nebo si třeba napsat životopis. Nízkoprahová centra jsou jakýmsi prostředníkem mezi prací orientovanou na podporu, která se užívá v terénní práci, a mezi sociální prací orientovanou na změnu, která by měla být náplní ubytovacích zařízení. Po příchodu klienta do centra je nezbytný přístup na partnerské úrovni a včasné obeznámení s řádem zařízení. (Viz příloha č. 1) Důvodů, proč klient vyhledává takové zařízení, může být několik. Zpravidla chce vyřešit konkrétní situaci, zajímá se o možnosti, o potravinovou/materiální pomoc, nebo ho mohl na službu odkázat jiný klient, nebo třeba terénní sociální pracovník. (Marek, Strnad, Hotovcová, 2012, s. 129, 130)

Zatloukal (in Marek, Strnad, Hotovcová, 2012, s. 130) uvádí myšlenku, že *„čím je vyšší stupeň integrace, tím je vyšší účinnost vzájemných dohod.“* Pokud má klient o službu zájem, a nechá se pracovníkem vést, může to napomoci ke změně životního stylu. (Marek, Strnad, Hotovcová, 2012, s. 130)

Součástí metod sociální práce s bezdomovci je tzv. „Individuální plánování“. Důležité je, nastavit jednoduché cíle, kterými nebude klient zahlcen, aby ho návštěva centra neodrazovala. Může se také stát, že klient není pro plnění některých úkolů připraven a potřebuje více času. Plán by se tedy měl skládat z dosažitelných kroků. Cílem plánu je začlenit klienta zpět do společnosti. Během praxe si každý sociální pracovník vytvoří sociální síť, která je pro práci velmi důležitá. Spadá sem sociální kurátor, pracovní agentura, organizace zabývající se závislostmi, psychiatr, praktický lékař, neurolog, služba pro duševně a mentálně nemocné, ubytovny a jiné ubytovací zařízení pro osoby bez přístřeší. Nízkoprahová denní centra jsou podle zákona o sociálních službách č. 108/2006 Sb. službami sociální

prevence, která má v kompetenci ambulantní a terénní služby pro osoby bez přístřeší. To zahrnuje např. dopomoc při hygieně nebo poskytnutí podmínek pro ni, poskytnutí nebo zajištění stravy, pomoc při uplatňování práv, obstarávání osobních záležitostí v rámci sociálního poradenství. (Marek, Strnad, Hotovcová, 2012, s. 133).

Při individuálním plánování je důležité dodržet následující fakta. Sociální pracovník by se měl snažit o to, aby byl ponechán pocit osobní zodpovědnosti za život klienta, a usilovat o to, aby byl klient motivován ke spolupráci, a aby si věřil. Individuální plán klienta je *„dobrovolně sepsaná písemnost mezi dvěma stranami: sociálním pracovníkem a klientem. Popisuje základní údaje o klientovi, výchozí stav neboli stručný popis jeho stávající životní situace, dohodnuté cíle, které mohou být plněny v horizontu dlouhodobé spolupráce, aktuálně řešené cíle, tj. cíle, které jsou řešeny s klientem v daném kalendářním měsíci, kroky k dosažení cílů neboli to, jak má klient postupovat v jednotlivých fázích a termín splnění dílčích kroků.“* (Listy sociální práce, 2014, s. 10)

Individuální plán podepisuje klient i klíčový sociální pracovník. Když je ukončena práce klienta s pracovníkem, dochází k vyhodnocení situace klienta a výsledkem je posoudit pozitivní a negativní změny, které ovlivnily jeho život. Pro sociálního pracovníka to znamená výčet všech intervencí klienta a poskytuje mu to zpětnou vazbu. Často klienti i po skončení spolupráce dochází do center a chlubí se svými dalšími životními úspěchy. Důvěřují sociálním pracovníkům a potřebují se vypovídat, nebo pochlubit, co se jim podařilo za úspěch. Klient se pak snaží udržet si všechno, čeho sám dosáhl a má více sebevědomí. Pro každého klienta ale není individuální plánování vhodné. Sociální pracovník musí dobře zvážit situaci – nasbírat informace a ujistit se, zda jsou relevantní, a musí vyhodnotit celý případ. Individuální plán je možný tehdy, pokud klient dobrovolně přistoupí ke změně. (Listy sociální práce, 2014, s. 10)

Dalším krokem pro úspěšnou práci s klientem, a zároveň nejdůležitější metodou je tzv. „Odborné sociální poradenství“, které spočívá v sečtělosti a ve vzdělanosti sociálního pracovníka. Když klient dostane informace, které žádá, bude zařízení navštěvovat. V první fázi je nezbytné obstarat klientovi doklad totožnosti s fotografií, např. v podobě občanského, nebo cestovního pasu. Druhou povinností je najít pravidelný příjem, ať už z brigád, nebo pracovního poměru, nebo například z dávek, či z důchodu. Posledním a přesto velmi důležitým krokem je zajistit bezpečné místo k přenocování – každému klientovi vyhovuje něco jiného a má jiné možnosti. Může si vybrat mezi noclehárnou, azylovým domem, ubytovnou, podnájemem, nebo legálně pronajatou chatkou. Nabízeny jsou varianty, které nabízí

volné místo. Ztráta jednoho důležitého faktoru, může znamenat později ztrátu dalšího. Když jedinec nemá doklad totožnosti, nikdo ho neubytuje a nemá nárok na sociální dávky, nebo na důchod. Když nemá bezpečné místo k noclehu, bude okraden o peníze a doklady. Klienti se na sociálního pracovníka obrací z nejrůznějších důvodů:

- Potřebují pomoc s vyřízením dokladu totožnosti
- Tíživá sociální pomoc (hygiena, ošacení, potravinová pomoc)
- Zprostředkování pobytových sociálních služeb
- Poradenství v oblasti zaregistrování se na úřadu práce, dávky, důchody...
- Pomoc s vyřízením dokumentů (zápočtový list, výpis rejstříku trestu)
- Žádost o zprostředkování kontaktu s úřady, s kurátorem,...
- Poradenství v oblasti dluhů a exekucí
- Žádost o používání adresy zařízení jako kontaktní adresy
- Žádost o zprostředkování zaměstnání
- Žádost o kontaktování rodiny a blízkých
- Žádost s vyřízením nástupu na léčbu (léčebny)

(Marek, Strnad, Hotovcová, 2012, s. 133-138).

1.5 Ambulantní sociální práce s bezdomovci

S bezdomovci se můžeme setkat ve dvou podobách. Zjevnou podobu můžeme poznávat např. s povoláním sociálního pracovníka, sociálního kurátora, policisty, terénního pracovníka, psychologa, lékaře, nebo třeba záchranáře. Co se týká skryté podoby, přichází s ní do styku např. pracovníci vazeb, psychiatrických léčeben, nemocnic, nebo také pracovníci ubytovacích zařízení pro osoby bez přístřeší. Pro sociální práci s cílovou skupinou lidí bez domova je typický přístup **orientovaný na změnu**, který spočívá v tom, že člověk musí prokázat snahu změnit svůj život. Proto je mu nabídnuta pomoc formou sociální služby. Služby pro osoby bez přístřeší by měli klienta zaujmout a motivovat ke změně jejich situace. Nejlepší volbou proto úspěch je kombinovat **přístup orientovaný na změnu s přístupem zaměřeným na podporu klienta** a je důležitá kompatibilita ambulantní služby s pobytovou. Je důležité, aby klient byl sociální službou motivován, protože to může znamenat velkou změnu a pokrok v jeho životě. Levinson uvedl názor, že: „*Strategie snižování rizik (harm reduction) počítá s podporou klientů v jejich základních potřebách, aniž by projevíli snahu o změnu životního stylu. Předpokládá se, že budou-li jejich základní*

potřeby uspokojeny, nebude dopad patologického chování na jejich osobnost tak velký a zároveň nebudou tolik propadat sociálně patologickým jevům. Po uspokojení základních životních potřeb se očekává i dostavení motivace ke změně. Tato strategie však předpokládá dostatek služeb na pobytové i ambulantní úrovni. Pro zavedení této strategie je sice nezbytný velký vstupní kapitál, ale později se tato kategorie ukazuje jako ekonomicky výhodnější“. (Marek, Strnad, Hotovcová, 2012, s. 115).

1.6 Terénní sociální práce

Dle Matouška (in Matoušek, 2008, s. 229) je terénní práce, neboli streetwork „*sociální práce s rizikovými jednotlivci nebo skupinami vykonávaná v přirozeném prostředí klientely sociálních pracovníků. Součástími terénní sociální práce jsou: depistáž, navazování kontaktů, poskytování sociální pomoci, mapování lokality včetně sběru, analýzy a sumarizace poznatých informací o příčinách, charakteru a intenzitě nepříznivé sociální situace cílové skupiny.*“

Janoušková (in Vágnerová, Csémy, Marek, 2008, s. 307) popisuje terénní sociální práci jako službu, která je kombinovaná s dalšími sociálními službami. Jde o práci, která je poskytována v přirozeném prostředí klienta. Tuto službu je nutné propagovat, aby o ní měla veřejnost i ohrožení jedinci povědomí a mohlo se tak včas předcházet případným problémům. Oproti dennímu centru, nebo ubytovacího zařízení je zásadní rozdíl v tom, že nedochází klient za sociálním pracovníkem, ale terénní sociální pracovník vyhledává tyto jedince a dochází za nimi s nabídkou služeb. Práce je specifická proto, že ji jedinci s patologickými sklony vyžadují a z různých aspektů nedochází do ambulantních center požádat o pomoc. Hlavním cílem služby je obeznámit jedince o rizicích, které mohou nastat, na základě životního stylu, který si zvolili, nebo, který vedou, a rovněž jim nabídnout pomoc a poskytnout případné poradenství. Nabídka terénní služby se liší od jednotlivého města, ale také od druhu klientů – tato služba je vhodná pro drogově závislé, psychiatricky nemocné, homosexuální prostitutky, i pro osoby bez domova. Práce spočívá v tom, že terénní pracovníci průběžně prochází místa, kde by se ohrožení mohli vyskytovat a provádí tzv. depistáž. Vhodné je služební auto, zejména pokud se jedná o materiální pomoc, nebo o převoz do nemocnice, atd. (Vágnerová, Csémy, Marek 2008, s. 307-308).

1.7 Dokument o bezdomovectví

Problematika bezdomovectví je v dnešní době neustále rozebírána. Je uspěchaná doba a přibývá zejména mladých lidí, kteří se ocitají na ulici z nejrůznějších důvodů. Odborníci, kteří se zabývají řadou let problematikou bezdomovectví, v roce 2012 z prostředků Evropského sociálního fondu vypracovali „Souhrnný materiál pro tvorbu Koncepce práce s bezdomovci v České republice na období do roku 2020“. Koncepce vychází z toho, že bezdomovectví neznamena jen přespávání na ulici, ale že by se tento sociální problém měl podchytit již od počátku a měl by pomoci jedincům jak formou prevence, tak odkázáním na příslušné služby. Každý klient má jiný problém, z toho důvodu se v sociálních službách užívá různých metod práce a je vyžadován individuální přístup. Koncepce popisuje témata týkající se zdravotní péče, bydlení, informovanosti o sociálních službách, poradenství obecně, aj. Koncepce nahlíží na problematiku bezdomovectví jako na komplex, a snaží se ji řešit. Proces, který vede k vyloučení těchto osob ze společnosti (např. tím, že ztratí bydlení), má určité mezery. Proto je nutné tuto problematiku neustále řešit, aby se zajistilo preventivní opatření. Je důležité snažit se tyto klienty motivovat k návratu do běžného života. Koncepce tedy vznikla za účelem řešení chudoby a bezdomovectví v České republice, která se zavázala v rámci Národního programu reforem, aby nebyl tak vysoký nárůst populace bez práce a bez domova. Koncepce považuje bezdomovectví za nejvyšší formu chudoby. Za účelem vypracování Koncepce vznikla Expertní skupina pro řešení bezdomovectví a dohled nad zpracováním jednotlivých kapitol mají garanti z řad odborné veřejnosti. Problematikou bezdomovectví je potřeba se neustále zabývat a aktualizovat tak informace, protože bezdomovectví není ustálený jev – neustále se vyvíjí. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2016).

Co se týče „Oblasti přístupu k bydlení“, hlavním cílem bylo stanovit standardy státní podpory sociálního bydlení. Je důležité zajistit fungující systém prevence bezdomovectví včetně podpory udržení bydlení pro osoby, které byly dříve bez střechy nad hlavou, ale postupem času se jim podařilo domov získat. Je nezbytné zajistit plynulý přechod osob ze situace bezdomovectví do bydlení. Dalším cílem bylo zabezpečení efektivnějšího využívání dávkového systému. Je vhodné posílit koordinační a plánovací role obce s rozšířenou působností ve vztahu k osobám v nepříznivé sociální situaci, která je spojená s bydlením, a vytvořit tak podpůrný nástroj k naplnění cíle. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2016).

2 VYMEZENÍ UHERSKOBRODSKA

Město Uherský Brod je jedno z nejstarších sídel jihovýchodní Moravy, které se nachází v podhůří Bílých Karpat. Co se týče historické stránky města, dříve se mu říkalo „Na Brodě“ a to zřejmě kvůli brodu přes řeku Olšavu. Město Uherský Brod leží v jižní části Zlínského kraje, asi 25 km od krajského města Zlína. Uherský Brod spadá pod okres Uherské Hradiště. Město leží na východě okresu při soutoku řeky Olšavy, kterou kopíruje železnice i silnice. Město se dělí na části – Havřice, Těšov, Újezdec a Maršov. Ve městě je ke dni 31. 12. 2016 celkem 52 310 osob s platným trvalým pobytem. Do statistiky nejsou započítáni cizinci. (Uherský Brod, 2003 - 2017).

Mikroregion Uherskobrodsko je díky dopravní dosažitelnosti a společenským, kulturním, sociálním i hospodářským vazbám velmi přínosný pro jeho obyvatele. Město Uherský Brod je centrem sociálně geografického regionu – dojíždění do zaměstnání, do škol, i za službami, které obyvatelé každodenně využívají. (Uherský Brod, 2003 - 2017).

Hranice regionu se propojují na východě se státními hranicemi se Slovenskou republikou a na západě se nachází obce – Pašovice, Prakšice, Hradčovice, Veletiny, Vlčnov, Dolní Němčí, Slavkov u Uherského Brodu. V jihozápadní části sousedí region s okresem Hodonín. Uherskobrodsko tvoří 28 obcí a dvě města – Uherský Brod a Bojkovice. Obce – Bánov, Březová, Bystřice pod Lopeníkem, Dolní Němčí, Drslavice, Horní Němčí, Hostětín, Hradčovice, Komňa, Korytná, Lopeník, Nezdenice, Nivnice, Pašovice, Pitín, Prakšice, Rudice, Slavkov, Starý Hrozenkov, Strání, Suchá Loz, Šumice, Vápenice, Veletiny, Vlčnov, Vyškovec, Záhorovice, Žitková. (Uherský Brod, 2003 - 2017).

3 OBLASTNÍ CHARITA UHERSKÝ BROD

Oblastní Charita v Uherském Brodě je nezisková církevní organizace, která byla založena v roce 1927 uherskobrodským děkanem a farářem P. Jaroslavem Hlobilem, a která spadá pod Arcidiecézní charitu Olomouc. Zároveň je také součástí humanitární organizace Charita Česká republika. (Oblastní charita Uherský Brod, 2016).

Paní Jarmila Tomancová za pomoci dobrovolníků v roce 1992 započala obnovu činnosti místní Charity. Byla rovněž první ředitelkou zmíněné církevní organizace, a to po dobu 15 let. (Charitní zpravodaj, 2002).

Současný ředitel Oblastní charity v Uherském Brodě, Ing. Petr Houšť napsal do Charitního zpravodaje k 20. výročí Charity upřímné poděkování předešlé paní ředitelce: *„Paní Jarmila Tomancová byla první ředitelkou znovuobnovené uherskobrodské Charity. Tuto velmi náročnou práci, a nebojím se říct poslání, vykonávala celých 15 let. Svědomitě, poctivě, s plným nasazením a já jí za to velmi děkuji. Po mnoha letech nesvobody začala paní Jarmila Tomancová práci za budování charitního díla, kdy doslova z ničeho bylo nutné splnit mnoho povinností a překonat mnoho překážek, aby byla dekretem Arcidiecézní charity Olomouc činnost Charity v Uherském Brodě obnovena. Následně pak byla v prosinci roku 1992 delegována Oblastní Charitě právní subjektivita.“* (Houšť, 2012, s. 1).

(Charitní zpravodaj, 2002).

3.1 Poslání a cíle organizace

Poslání Charity vychází z filozofie katolické církve, která zastává názor, že by se mělo obecně ve světě šířit dobro, spravedlnost a naděje (Anežka Přemyslovna – Historie ošetřovatelství). Bere si ponaučení a vzhlíží k Ježíši Kristu, který během svého života pomáhal a sloužil lidem v nouzi, a přesto k nim dokázal vzhlížet s respektem. Charita by měla být vnímána jako znamení Boží lásky ke světu a k jedinci, který prožívá nějakou krizi – chudobu, nemoc, slabost, zoufalost. Své poslání zprostředkovává organizace zejména formou materiální, humanitární, rozvojové, psychické, sociální a duchovní pomoci potřebným lidem a zároveň usiluje o zlepšení podmínek ve společnosti. Nejdůležitějším cílem Charitních služeb je ochrana člověka a vzhlížení k němu s respektem a důstojností od narození až po jeho úmrtí. Pokud se ocitá člověk v tíživé životní situaci, pracovníci Charity mu s radostí pomohou v uspokojení jeho potřeb. Charitní služba je založena na respektování, ochraně a rozvíjení přirozených práv každého člověka. Tato služba je poskytována lidem,

kteří jsou v ohrožení života ze sociálních, zdravotních, nebo jiných důvodů a to bez ohledu na jejich věk, pohlaví, rasu, víru, náboženství, kulturu, zdravotní stav, sexuální orientaci, sociální a ekonomickou situaci, rodinné vztahy, nebo politické myšlení. Charitní služby v zahraničí jsou vykonávány taktéž s respektem vůči náboženským vyznáním, nebo domácím kulturám. (Kodex Charity Česká republika, 2009). Viz příloha č. 3.

3.2 Sociální služby Oblastní Charity v Uherském Brodě

Tato církevní organizace nabízí široké spektrum služeb, ve srovnání s tím, jak je město malé. Krom služeb Charita rovněž zajišťuje rozvoz obědů a mnoho občanů z Uherského Brodu a okolí chodí na jídlo přímo do Charitní jídelny. Denně je na výběr ze dvou jídel a dle doslechu si jídlo lidé opravdu chválí a žádostí o dovoz obědů z Charity Uherský Brod přibývá.

Domovy pro seniory

Oblastní Charita nabízí celkem tři domovy pro seniory. Všechny tři služby se nachází v okolních vesnicích Uherského Brodu. Jedná se o tyto vesnice – Slavkov, Nivnice a Vlčnov. (Oblastní charita Uherský Brod, 2016).

Pečovatelské služby

Organizace poskytuje 6 pečovatelských služeb, přičemž jedna z nich je přímo ve městě Uherský Brod. Ostatní jsou v nejbližších vesnicích – Horní Němčí, Dolní Němčí, Strání, Korytná a Bánov. (Oblastní charita Uherský Brod, 2016).

Azylové domy

Ve městě Uherský Brod je pouze jedna služba tohoto typu – Azylový dům pro matky s dětmi v tísní. Myslím, že by se ujal i Azylový dům pro muže, protože ve městě i jeho okolí přibývá mladých lidí závislých na alkoholu, či drogách, kteří končí na ulici a nemají kam jít, protože místní ubytovny jsou obsazené. (Oblastní charita Uherský Brod, 2016).

Denní stacionář Domovinka

Tato služba poskytuje pomoc lidem, kteří trpí Alzheimerovou chorobou, nebo jiným druhem demence. Cílem služby je pečovat o klienty v příjemném prostředí a snažit se, aby smysluplně využívaly volný čas. Je nezbytné, aby se senioři cítili v bezpečí. (Oblastní charita Uherský Brod, 2016).

Sociálně terapeutické dílny

V Uherském Brodě existuje Terapeutická dílna svaté Justiny, do které dochází klienti s mentálním a kombinovaným postižením, kteří nemají uplatnění na trhu práce. Pracovníci služby usilují o zařazení uživatelů do běžné společnosti. (Oblastní charita Uherský Brod, 2016).

Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením

Tato služba probíhá terénní formou a to ve městě Uherský Brod i v jeho okolí – Korytná, Strání, Horní Němčí, Dolní Němčí, Bánov. Cílem služby je předejít sociálnímu vyloučení vlivem různých faktorů – tělesným, duševním, sociálním. Klientům je nabízena individuální i skupinová spolupráce s odborníkem. (Oblastní charita Uherský Brod, 2016).

Nízkoprahové denní centrum

Pro osoby bez přístřeší organizace nabízí Nízkoprahové denní centrum sv. Vincence, které slouží jako ambulantní pomoc. Klienti si můžou odpočinout, uvařit, provést hygienu, napsat životopis, aj. Službě je věnována následující kapitola. (Oblastní charita Uherský Brod, 2016).

Noclehárna

Od roku 2016 je v Uherském Brodě nová služba, kterou využívají osoby ohrožené sociálním vyloučením na Uherskobrodsku. Zejména v zimním období nemají kam složit hlavu, a proto dochází do tzv. „Noclehárny“, která jim umožňuje odpočinout si a vykonat hygienu. Můžou také využít poradenství. Tato služba je rozepsána v následující kapitole. (Oblastní charita Uherský Brod, 2016).

Doplňkové služby

Je nezbytné, aby každé město mělo Hospicovou péči. Lidé se rodí, ale také umírají. Stáří je přirozená fáze lidského života. Oblastní charita tuto službu poskytuje rodinám i jednotlivcům, kteří se rozhodli, že budou pečovat o blízkého člověka, který je nevléčitelně nemocný, v konečném - terminálním stádiu nemoci. Jedná se o širokou škálu chorob. Patří mezi ně například nádorová onemocnění, AIDS, konečná stadia chronických orgánových onemocnění (srdečních, plicních, jaterních a ledvinných), a další. V souvislosti s touto službou organizace také zajišťuje poskytnutí vhodných kompenzačních pomůcek. (Oblastní charita Uherský Brod, 2016).

3.3 Služby pro osoby bez přístřeší

Jak už bylo zmíněno v předchozích kapitolách, ve Městě Uherský Brod existují doposud dvě služby pro cílovou skupinu osob bez přístřeší. Prvotní službou je Nízkoprahové denní centrum sv. Vincence, které klienti navštěvují každý den. Tato služba vznikla v roce 2010 a i přesto, že je to poměrně „mladá“ služba, věnuje se intenzivně lidem, kteří nemají střechu nad hlavou, a pomáhá jim tak začlenit se do běžného života. (Oblastní charita Uherský Brod, 2016).

3.3.1 Nízkoprahové denní centrum sv. Vincence pro osoby bez přístřeší

Tato služba vznikla začátkem roku 2010 poté, co ve městě Uherský Brod a v jeho okolí proběhl projekt „Poskytování sociální prevence ve Zlínském kraji“, dříve pod názvem Krizové centrum. Služba se řídí zákonem číslo 108/2006 Sb. a zřizovatelem je Oblastní Charita Uherský Brod spolu s Městským úřadem. Služba poskytuje ambulantní i terénní službu jedincům, kterým hrozí sociální vyloučení, protože přišli z nějakého důvodu o střechu nad hlavou. Hlavním cílem služby je předejít zdravotním komplikacím a sociálnímu vyloučení u zmíněné cílové skupiny. Je nezbytné je motivovat k lepšímu životu a pomoci při zpětné integraci do společnosti. Cílovou skupinou jsou lidé, kteří dosáhli 18-let a prodělávají, nebo prodělali, nepříznivou životní situaci, která jim přinesla přitěž (a nese si určité následky). Nepříznivou sociální situací myslíme ztrátu bydlení, kdy člověk přebývá v podmínkách, které ohrožují zdraví a život člověka. (Brodský zpravodaj, 2013).

Tato služba klientům umožňuje využívat sprchu s možnou dopomocí při osobní hygieně, mají možnost se oholit, vyprat a vysušit si své prádlo, plně využívat kuchyňku, a pokud do začátku nemají žádné jídlo, jsou jim vydány základní potraviny z potravinové sbírky. V kuchyni si můžou klienti připravit stravu ze svých zdrojů, nebo si zakoupit polévku za symbolický poplatek – 5 Kč. V prostorách kuchyňky mají k dispozici troubu, vařič, mikrovlnnou troubu, rychlovarnou konvici a základní nádobí. Co se týče oblečení, můžou si zakoupit oblečení z Charity, a rovněž využívat skříňku k úchově ošacení. Pracovnice nízkoprahového centra pomáhají klientům s vyřizováním osobních záležitostí v podobě občanských průkazů, s dopisy pro jejich rodiny, pro úřady, pro soudy, aj. Dále jsou pracovnice nápomocné, co se týče doprovodu k sociální kurátorce, k lékaři, na úřady, na poštu, atd. Velkou výhodou zařízení je, že vedoucí služby má vzdělání zdravotní sestry. To jí umožňuje vykonávat profesi plnohodnotně, protože lidé bez domova jsou po zdravotní

stránce velmi náchylní k nejrůznějšímu onemocnění. Může jim poskytnout poradenství, nebo ošetřit lehká poranění. (Brodský zpravodaj, 2013).

3.3.2 Sv. Vincenc de Paul

Je významná osobnost v oblasti charitativní činnosti. Narodil se v roce 1851 v rodině chudých rolníků na vesnici v Gaskoňsku, což je jihozápadní část Francie. Když mu bylo devatenáct let, stal se knězem a postupem času přebral v Paříži farnost. Rozhodl se, že se bude po celý svůj život věnovat pomoci chudým lidem. V roce 1617 založil svá první charitativní díla – Společnost laických sester a Společnost pro mužské laické síly. Později vytvořil u kostela Sv. Lazara tzv. „mužskou katolickou kongregaci“, která sloužila k výchově Kněží, k ošetřování nemocných, a také k péči o chudé jedince. V roce 1633 založil další spolek „Dcery lásky“, kterým se také říká podle zakladatele „Vincentky“. Tyto ženy žily bez řádového roucha v prostorách klášteru, které nebyly přístupné veřejnosti, a každý den docházely do vesnic a měst pomáhat chudým a pečovat o nemocné; staraly se také o vězně, o staré lidi a o nemocné v nemocnicích. V polovině 17. století došlo v Paříži ke krvavému povstání – proto Sv. Vincenc zřídil lidové kuchyně a nemocnice, aby mohl zachránit obyvatelstvo před hladem, smrtí a onemocněním. (Konvent Minoritů v Brně, 1994).

Tato osobnost je nejčastěji znázorňována v kněžském oděvu v davu dětí, otroků, nebo také vězňů. Často bývá na obrazech zobrazen s hořícím srdcem v ruce. Byl to pomocník chudých, utěšitel nemocných, „otec“ sirotků a zakladatel všeobecné charity. Zemřel v osmdesáti letech – 27. září 1660 v Paříži. (Konvent Minoritů v Brně, 1994).

Viz příloha č. 2

3.3.3 Noclehárna

Tato ambulantní služba, také služba sociální prevence, vznikla ke dni 29. 1. 2016, protože na území Uherskobrodsko padaly teplotní rekordy až $-16\text{ }^{\circ}\text{C}$ a také proto, že v okolí Uherského Brodu je na ubytovnách nedostatek volných míst. Nejbližší noclehárna je až v Uherském Hradišti. Pro osoby bez domova bylo zřízení noclehárny v Uherském Brodě vysvobozující – mnohým to zachránilo před mrazy život. Službu mohou navštěvovat jedinci starší 18 let, kteří jsou v nepříznivé životní situaci spojené se ztrátou bydlení, a nedokáží ji momentálně sami řešit. Muži i ženy musí splňovat požadavek fyzické soběstačnosti. Noclehárna je rozdělena na dvě části – na lůžka pro muže – dvanáct, a na lůžka pro ženy - čtyři. Tyto dvě místnosti jsou od sebe odděleny. Celková kapacita lůžek je tedy šestnáct. Cílem služby je, aby klienti mohli důstojně, nerušeně a bez stresu přespát, a aby si mohli v klidu vykonat hygienu. Pokud mají zájem, sociální pracovník jim může poskytnout poradenství v oblasti jejich nepříznivé situace. (Katalog sociálních služeb ve Zlínském kraji, 2016).

Když přijde klient přespát do noclehárny, automaticky si musí dýchnout do alkohol testeru. Pokud je naměřena více jak jedna hladina alkoholu v dechu, nesmí klient využít službu. Pokud klient nespĺňuje cílovou skupinu, nebude mu služba poskytnuta. Cena za noc je 50 Kč a uživatelé zde mohou pobývat od 18:30 – 6:30. Ráno si musí uklidit lůžko do původního stavu, tzn. vysvléct peřiny a povlečení přichystat k praní. Aktivních klientů neustále přibývá. Poskytovatelem je Oblastní charita Uherský Brod. (Katalog sociálních služeb ve Zlínském kraji, 2016).

3.4 Etický přístup k lidem bez domova

Každý z nás se může během života ocitnout na kraji společnosti – tzv. sociálně vyloučený. Mezi hlavní příčiny můžeme zařadit chudobu, nízké příjmy, diskriminaci, špatné životní podmínky a návyky a také nízké vzdělání. Bezdomovectví je tedy zjevná forma deviantního chování. Bezdomovci se liší od normální populace svým chováním – pokřikují po sobě, žebrají, upozorňují na sebe, atd. Tito lidé často zpochybňují uznávané hodnoty společnosti, tj. práce, bydlení, čistota, aj. Stigmatizace je pojem, se kterým se často v této problematice setkáváme. Jde o předsudky vůči lidem ohrožených sociálním vyloučením. Kvůli tomuto označení nemohou často najít lidé práci ani bydlení a složitě se jim reintegruje znovu do společnosti. (Kutnohorská, Cichá, Goldmann, 2011, s. 128)

Sociální pracovník se během své pracovní kariéry setká s různými klienty. Měl by si uvědomit, že každý klient je individuální a neopakovatelný. Jeho reakce mohou být překvapivé a jeho životní příběh ho mohl velmi ovlivnit do budoucna. Je nezbytné klienty podporovat a motivovat k tomu, aby docílili úspěchu jejich vlastní iniciativou.

3.4.1 Pravidla etického chování sociálního pracovníka

1. Sociální pracovník usiluje o to, aby byl každý klient zodpovědný sám za sebe
2. Sociální pracovník jedná v zájmu svých klientů
3. Sociální pracovník vnímá každého klienta jako celek a soustředí se i na jeho rodinu/komunitu/skupinu, ve které se pohybuje. Pomáhá všem bez jakékoli diskriminace a bez předsudků. Zaměřuje se na silné stránky klientů.
4. Sociální pracovník respektuje klientovo soukromí a důvěřuje mu. Sdělené informace využívá pouze v rámci své práce za účelem umístění klienta do jiné služby, v rámci poradenství. Výjimkou jsou osoby, které jsou mladší 18. let, nebo osoby, kterým hrozí nebezpečí. V případech, kde je to v souladu s legislativou, umožňuje účastníkům řízení nahlížet do spisů.
5. Sociální pracovník podporuje klienty při využívání služeb a dávek sociálního zabezpečení a radí jim, na které dávky mají nárok. Seznámí klienty s povinnostmi, které jsou nezbytné k dosažení dávek. Podporuje klienta při řešení problémů.
6. Sociální pracovník motivuje klienty k řešení jejich problémů.
7. Sociální pracovník si je vědom odborných a profesních omezení, a pokud vidí, že klient potřebuje jinou formu pomoci, tak mu ji nabídne, případně ho odkáže na jinou službu. (Kutnohorská, Cichá, Goldmann, 2011, s. 84)

3.5 Zdraví osob bez domova

V dnešní společnosti se můžeme setkat s tím, že se lidé obávají kontaktu s bezdomovci. Osoby bez přístřeší ale mají stejné nemoci, jako jakýkoliv jiný člověk. Rozdíl nastává pouze v závažnosti nemoci, protože člověk na ulici většinou nepodchytí nemoc včas, protože se obává návštěvy lékaře. Zdravotníci často pohlíží na tuto cílovou skupinu velmi pasivně, protože se domnívají, že ošetření a zdravotnickou pomoc nepotřebují v takové míře, jak běžný jedinec. Lidé bez domova mají často velmi oslabený imunitní systém vlivem nezdravé životosprávy v kombinaci s nadměrným pitím alkoholu. Většinou si obstarávají zbytky jídla, které nachází v popelnících, v koších – nejčastěji se zdržují v okolí obchodů, kde se snaží něco vyžebrať. Další potíží je nedostatek pitné vody a vody k obstarání hygieny. Tam, kde se tito lidé pohybují – chatky, squaty, a jiné provizorní přístřešky, nemají možnost zdroje pitné vody. Hygienu mohou vykonat pouze v Azylových domech nebo Ubytovnách (pokud tuto možnost mají a jsou ubytovaní), nebo v Denním centru, či v Noclehárně. Když žádnou sociální službu neužívají, tak konají potřebu v okolí svého provizorního bydlení. Takový životní styl s sebou přináší nemoci v podobě hepatitidy A. Lidé bez domova si nemají kde umýt pořádně ruce. Často přichází v poměrně nízkém věku o chrup vlivem špatné péče o ústní dutinu. Další velmi riskantním problémem je způsob, jakým si udržují teplo „doma“. Na jejich kůži můžeme vidět popáleniny, nebo dokonce uhoření. Tato cílová skupina trpí také nedostatkem spánku, protože se bojí, že když usne, někdo jim ublíží, nebo je okrade. (Sociální služby, 2013, s. 29).

Sociální služby v dnešní době velmi pokročily. Klienti si v denním centru mohou vyprat, vykoupat se, zakoupit si nové ošacení, v klidu se najíst a odpočinout si, případně si hledat práci na internetu. (Sociální služby, 2013, s. 29)

Lidé bez domova by neměli být vnímání jako nebezpečná cílová skupina, která může nakazit „normální“ populaci, ale měla by jim být věnována zvýšená pozornost, protože jejich zdraví je ohroženo více, než zdraví nás. Na zdravotní stránku těchto klientů by se měli více zaměřit lékaři, sociální pracovníci a především klienti sami. (Sociální služby, 2013, s. 29).

4 DOBROVOLNICKÁ POMOC, DOBROČINNOST, MOTIVACE

„V tomto životě nemůžeme dělat velké věci.

Můžeme dělat jen malé věci s velkou láskou.“

Matka Tereza

„Dobrovolník je člověk, který bez nároku na finanční odměnu poskytuje svůj čas, svoji energii, vědomosti a dovednosti ve prospěch ostatních lidí či společnosti.“ (Sozanská, Tošner, 2002, s. 35)

„Dobrovolnictví je často profesionálně organizováno, aniž by ztratilo svoji spontaneitu. Je pravidelným a spolehlivým zdrojem pomoci pro organizaci, která s dobrovolníky spolupracuje, a zároveň zdrojem nových zkušeností, zážitků i příležitostí pro osobní růst dobrovolníků.“ (Sozanská, Tošner, 2002, s. 37)

Dobročinnost neboli filantropie bývá často definována jako lidumilnost, pomoc sociálně slabším. (Sozanská, Tošner, 2002, s. 36)

Dobrovolníky se mohou stát:

- studenti, jejichž povolání je zaměřeno na pomáhající profesi,
- nezaměstnaní lidé, kteří chtějí být užiteční,
- ženy, které pečují o rodinu s dětmi, a nechtějí se vrátit do pracovního procesu,
- lidé, kteří jsou v důchodovém věku a neví, jak využít čas,
- lidé, kteří nejsou ve své pracovní pozici v kontaktu s jinými lidmi

(Matoušek, 2003, s. 61)

Dle Matouška (2003, s. 62) vyžaduje získávání dobrovolníků promyšlený nábor. Dobrovolník, klient i instituce, mají mezi sebou uzavřenou smlouvu, ve které musí být jasně dané, v jaké organizaci se bude dobrovolník podílet na pomoci, v jakém čase bude dobrovolník docházet a po jak dlouhou dobu se může činnosti věnovat. Dobrovolník by měl mít možnost si sám zvolit klienta a zvážit, zda se na pomoc cítí, zda je to např. cílová skupina, která ho zajímá. Protože chování a emoce dobrovolníka může klient vycítit a taková dobrovolnická pomoc by nebyla adekvátní. Činnost dobrovolníků by měla být kontrolována koordinátorem dobrovolnictví z jednoho místa, jedním, zkušeným pracovníkem. Je podstatné, aby o dobrovolnické činnosti v zařízení věděli všichni pracovníci, a aby se dohodli, jestli je to vhodné, či nikoli. Pokud by mělo docházet k nějakým konfliktům, bylo by ide-

ální zvážit, zda se vyplatí s dobrovolnickou činností začínat a zda by nebyla pouze přítěží. Zkušený koordinátor dobrovolnictví by měl promyslet každé přijetí nového člena a osobně se s ním setkat. Vyloučit takové, kteří mají nějaké psychické problémy, nebo kteří trpí nějakou z forem deviace. Dobrovolníky je potřeba ze začátku vést, ukázat jim, co přesně se po nich vyžaduje. Nestačí pouze teoretické vysvětlení. Zkušený profesionální koordinátor musí dohlížet na práci dobrovolníka a pomoci mu v situacích, na které není připraven, a které nezvládá. Další fází dobrovolnické činnosti je supervize, která by měla probíhat v 10-12 lidech, aby byl čas na vyslechnutí každého jedince. Na supervizi se lidé učí od jiných, seznamují se se situacemi, které je můžou také potkat, sdělují si rady, vzájemně se motivují, aj. (Matoušek, 2003, s. 61-63).

Každá práce vyžaduje motivaci. Je nezbytné umět motivovat nejen své kolegy, podřízené..., ale také sám sebe. Nejčastější problémy vznikají tehdy, když pracující nerozumí situaci na pracovišti. Motivace znamená maximální snahu pracovníků při splnění cílů organizace. Když se do lidí investuje čas, ušetří to peníze – např. důsledkem frustrace pracovníků/dobrovolníků, zaškolování nových pracovníků, nebo jiné náklady a energii vedoucích pracovníků. Je nezbytné rozlišit dva pojmy – motivace a stimul s krátkým efektem. Nekončnou (in Sociální služby, 2013, s. 20) vysvětluje motivaci následovně: „*motiv nemůže mít nikdy vnější povahu, vždy se jedná o vnitřní stav vedoucí k uspokojení potřeb jedince.*“ Co se týče stimulace, pracovník vykonává práci po takovou dobu, po jakou na něj působí stimuly – např. dokud jsou mu přidávány peníze. Vnitřní motivace člověka naopak zajišťuje dlouhotrvající výkon. (Sociální služby, 2013, s. 20)

Podněty pomáhajících můžeme rozdělit na následující kategorie:

- vnitřní i vnější potřebu pomáhat
- egoistickou a altruistickou motivaci
- vliv sociálního prostředí, výchovy a rodiny

Všechny vyjmenované faktory je třeba brát v úvahu při hledání motivátorů u jednotlivých dobrovolníků/pracovníků příslušné organizace. V dnešní době všichni kladou důraz na co nejvyšší výkon pracovníků. Příliš mnoho práce zadané v krátkém čase způsobuje zátěž v podobě snižování stavů a omezování rozpočtů v organizacích. Je vhodné přemýšlet také nad tím, aby se cítili dobře pracovníci/dobrovolníci v prostředí, kde se rozhodli pomáhat slabším lidem. Nadřizený by měl chválit a obdivovat jedince, kteří svou energii dobrovolně vkládají ve prospěch bližních, nikoli jen blízkých. Pomáhající profese stojí na vztazích

mezi klienty a pomáhajícími, manažerská práce spočívá v individuálních vztazích mezi vedoucími pracovníky a podřízenými. (Sociální služby, 2013, s. 20-21)

„Úspěšnost manažerů v dosahování cílů závisí právě mimo jiné i na tom, jak umění motivovat sebe a své spolupracovníky. Nejčastější potíže v otázkách motivace vznikají neporozuměním situaci na pracovišti a v nesprávném chápání procesů s motivací spojených. Zatímco se čeští manažeři domnívají, že k efektivnímu motivování postrádají hlavně finanční zdroje, jejich lidé volají po harmonickém pracovním prostředí, uznání a dobrých vzájemných vztazích.“ (Sociální služby, 2013, s. 20-21)

4.1 Financování dobrovolníků

V dnešní době hrají dobrovolníci v sociálních službách důležitou roli. Jsou výhodní i po ekonomické stránce. Dobrovolník sice nenahrazuje práci pracovníka v zařízení, nicméně jeho pomoc může zlepšit chod organizace, a ta tak může ušetřit peníze. Dobrovolník by neměl dělat činnosti, na které se necítí. Dobrovolnictví je činnost, kterou jedinec provádí bez nároku na odměnu – to ale neznamená, že by se do této činnosti neměly investovat peníze. Dobrovolnický program sestává ze čtyř částí – oslovení dobrovolníka, příprava, výběr a dlouhodobá podpora. S tím také souvisí administrativní, technická a ekonomická podpora. Je nezbytné tuto činnost důkladně propagovat. Jsou mladí lidé, které tato činnost zaujme a které naplňuje. Mezi náklady, které jsou pro dobrovolnictví vhodné, můžeme zařadit například média, tisk, inzertní plochy, aj. Propagaci dobrovolnictví je výhodné se věnovat po celý rok a ne jen nárazově. Může se stát, že dobrovolník do organizace nastoupí, ale nenajde se v dobrovolnické činnosti, ba naopak, zjistí, že mu to ubírá sílu, a že se třeba nesetkal s cílovou skupinou, která ho naplňuje a rozhodne se odejít. A je to tak správně, protože každý dobrovolník má právo na odstoupení od smlouvy. Je dobré si uvědomit, že pracovníci, kteří o dobrovolníky pečují, dostávají mzdu, která odpovídá činnosti dobrovolníků z hlediska odpracovaných hodin a odráží se to také na zvýšení kvality služeb dané organizace. Často si klademe otázku: Kde vzít peníze, které by sloužily pro dobrovolnický účel? Jestliže je dobrovolnický program akreditovaný u Ministerstva vnitra České republiky, je možné požádat o finanční podporu v rámci státní účelové dotace pro oblast dobrovolnické služby. Další možností obstarání financí může zajistit také město, nebo kraj. Tyto finance lze získat za předpokladu, že je dobrovolnická aktivita součástí komunitního, nebo jiného plánu. Existují také různé nadační fondy, které dobrovolnické téma rády podporují. (Sociální služby, 2012, s. 17)

4.2 Dobrovolnická pomoc v Uherském Brodě

Na závěr teoretické části bych ráda zmínila jednu velmi povedenou akci, která se konala v Uherském Brodě prvním rokem. Skvělou atmosféru zařídili jak místní občané, tak klienti, dobrovolníci, ředitel Oblastní charity Uherský Brod pan Ing. Petr Houšť, starosta obce Vlčnov pan Jan Pijáček, a další pracovníci Charity – vedoucí Nízkoprahového denního centra paní Bc. Bohumila Smutná, a další. Organizace se na problematiku bezdomovectví zaměřuje čím dál víc. Za mou dobrovolnickou činnost jsem se setkala s akcemi, které byly přínosné jak pro klienty, tak pro mne – lépe jsem porozuměla klientům bez domova.

Oblastní Charita Uherský Brod se snaží upozorňovat na problematiku bezdomovectví pomocí nejrůznějších aktivit, do kterých se může zapojit jak široká veřejnost, tak lidé bez domova. Cílem je, aby si člověk na krátkou chvíli zkusil, jaké to je nemít domov, a aby si zkusil odpovědět na otázku: Jak se tito lidé nejspíš cítí? Předloni – v listopadu roku 2015, to bylo pět let od vzniku Nízkoprahového denního centra sv. Vincence pro osoby bez příštíře v Uherském Brodě, a proto charita pozvala širokou veřejnost na akci „Mráz je krátký na naději“. Na akci se podíleli také dobrovolníci, kteří do centra dochází pravidelně. Podíleli se například na focení plakátu a pomáhali také s organizací akce. Cílem bylo upozornit obyvatele v okolí Uherskobrodsko na problematiku bezdomovectví. Občané si mohli zkusit přespát pod širým nebem na travnaté ploše. S sebou si mohli vzít spacák a karton, který si dávají obvykle lidé bez domova pod sebe, když se chystají spát. Po noci strávené venku dostal každý teplý čaj a polévku. Součástí programu bylo promítání filmu Mallory (Dokumentární film, Česká republika, režie a scénář Helena Třeštíková, r. 2015, 101 min.), který zajistilo Kino Máj v Uherském Brodě. Film se týkal problematiky bezdomovectví. Dále proběhla mše za lidi bez domova v kostele Neposkvrněné početí Panny Marie v Uherském Brodě. Sloužil tam farář a děkan pan Mgr. Josef Pelc. Dále vedoucí zařízení, paní Bohumila Smutná představila Nízkoprahové denní centrum a také novou službu – Noclehárnu. Vstupenkou na akci bylo teplé oblečení, nebo trvanlivé suroviny pro klienty. (Uherský Brod, 2015). Viz příloha č. 4.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 METODOLOGIE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

„Na začátku vědeckého výzkumu je třeba přesně vymezit cíl a úkoly zkoumání. Cíl je nutné formulovat co nejpřesněji a nejkonkrétněji. Cíl výzkumu musí vycházet z problému a specifických otázek. Úkoly výzkumu by měly být konkrétní, jasné a přesné a měly by směřovat k řešení výzkumného problému. Každý výzkumný problém (záměr) sleduje určité cíle. Hlavní cíle výzkumu vyplývají z potřeby poznání a společenské užitečnosti výsledků. Cílem výzkumu ve všeobecnosti je poznání reality, která umožňuje účinně jednat.“

(Kutnohorská, 2009, s. 50)

V empirické části bakalářské práce si nejdříve představíme zařízení, ve kterém byl výzkum uskutečněn. Jedná se o zařízení pro osoby bez přístřeší v Uherském Brodě – Noclehárna a Nízkoprahové denní centrum sv. Vincence. Dále je důležité vymezit si výzkumné cíle a výzkumné otázky, díky kterým se pokusím zjistit nové poznatky, které vyplývají z teoretické části této práce. Poté bude objasněna výzkumná metoda, která byla zvolena a rovněž realizaci výzkumu.

5.1 Popis místa výzkumu

Nízkoprahové denní centrum sv. Vince pro osoby bez přístřeší je služba, která je poskytována ambulantně a terénně. Cílem služby je nabízet pomoc lidem, kteří se ocitli bez přístřeší nebo jim hrozí sociální vyloučení, protože o bydlení přišli. Služba chce předejít problémům spojeným s bydlením a avizuje také na zdravotní stránku těchto lidí. Často mají zdravotní komplikace, které jsou spojeny s životním stylem, který vedou. Posláním je motivovat uživatele k postupnému začlenění do společnosti a návrat do plnohodnotného života. Služba je k dispozici lidem starším 18 let v pracovní dny. Co se týče kapacity, v denním centru může být najednou 15 klientů.

Noclehárna pro lidi bez domova je služba, která poskytuje přenocování a hygienu lidem, kteří se ocitli v nepříznivé životní situaci, kterou nedokáží aktuálně sami řešit. Cílovou skupinou jsou osoby starší 18 let, fyzicky soběstačné, nemající jinou možnost přenocování v důstojných podmínkách. V zařízení je 12 mužských a 4 ženská lůžka. Ložnice jsou odděleny. Součástí je také koupelna a WC. Cena za noc je 50,-.

Výzkum se zabývá službami a dobrovolnickou pomocí lidem bez přístřeší v Uherském Brodě. Hlavním cílem je tedy zjistit, jakým způsobem pomáhá Oblastní charita Uherský

Brod osobám, které nemají domov. Rovněž zkoumá pomoc z hlediska dobrovolnictví – jestli dochází nějací dobrovolníci do služeb, jestli jsou přínosní, jaká je jejich náplň, atd.

5.2 Výzkumné otázky

Byl stanoven hlavní výzkumný cíl a dílčí výzkumné cíle. Tyto cíle se staly výchozím bodem k vytvoření jednotlivých výzkumných otázek. S respondenty byl proveden rozhovor, který se bude skládat z konkrétních a jasných otázek. Díky tomu se pokusím najít odpovědi na zvolené cíle výzkumu a následně na jejich otázky.

Hlavní výzkumná otázka: Jakým způsobem pomáhá Oblastní charita Uherský Brod osobám bez přístřeší z pohledu zaměstnanců služeb pro cílovou skupinu bez domova a také z pohledu dobrovolnictví.

Dílčí výzkumné otázky:

1. Jaký vztah mají pracovníci služeb k osobám bez přístřeší?
1. Jaký postoj mají pracovníci služeb k dobrovolníkům?
2. Jaká další služba by byla v Uherském Brodě pro tyto lidi přínosná?

Otázky k výzkumu:

2. Jak dlouho pracujete pro uherskobrodskou Charitu?
3. Jak jste se dostala k cílové skupině osob bez přístřeší?
4. Baví vás práce s touto cílovou skupinou?
5. Co vás na práci baví?
6. Proč si myslíte, že přibývají lidé bez domova?
7. Jaké služby poskytuje místní Charita uživatelům?
8. Která ze služeb se využívá víc?
9. Myslíte si, že by v Uherském Brodě mohla být další služba pro osoby bez přístřeší?
10. Jaké akce pořádá Oblastní charita Uherský Brod pro lidi bez domova?
11. Proč si myslíte, že se klienti zapojují do těchto akcí?
12. Která společenská skupina je podle Vás bezdomovectvím nejvíce ohrožena?
13. Dochází k Vám více mužů, nebo žen?
14. Kolik dobrovolníků se zapojuje do činností s touto cílovou skupinou?
15. Myslíte, že jsou dobrovolníci pro službu prospěšní?
16. Jak se dobrovolníci podílejí na pomoci klientům?
17. Jste spokojena se službami, které Charita poskytuje?

5.3 Technika výzkumu

Cílem výzkumu je zjistit, jakým způsobem pomáhá Oblastní charita Uherský Brod lidem bez domova a jak nahlíží na dobrovolnickou pomoc poskytovanou těmto osobám. Jedná se o subjektivní názor pracovníků v Noclehárně a v Nízkoprahovém denním centru sv. Vincence pro osoby bez přístřeší v Uherském Brodě metodou kvalitativního výzkumu.

„Kvalitativní výzkum je nematematický analytický postup. Může to být výzkum týkající se života lidí, příběhů, chování, ale také chodu organizací, společenských hnutí nebo vzájemných vztahů. Kvalitativní výzkum spočívá v analýze zkoumaných jevů, odhalení jejich elementárních složek, odhalení spojení a závislostí, které jsou mezi nimi, v charakteristice jejich celostní struktury, interpretaci smyslu nebo funkce, kterou plní.“ (Kutnohorská, 2009, s. 22)

Daný výzkum zjišťuje odpověď na službu, která je využívána a rovněž zkoumá dobrovolnickou pomoc v rámci těchto zařízení. Velikou výhodou je, že rozhovor s respondenty probíhal osobně, face to face, a tím bylo docíleno lepšímu porozumění a zodpovězení otázek konkrétněji, dle potřeby. Byla použita technika polo strukturovaného rozhovoru.

Výzkumný soubor/ Respondenti

Výzkumný soubor tvoří zaměstnanci Denního centra a Noclehárny pro osoby bez přístřeší v Uherském Brodě. Bylo vybráno 6 respondentů – 3 pracovníci denního centra, 2 pracovníci Noclehárny a jedna dobrovolnice. Pracovníci souhlasili s tím, že mi odpoví na dané otázky. Neměli s tím žádný problém. Jedná se o pracovníky ze dvou služeb a o dobrovolníka. Nejdůležitější pro začátek výzkumu bylo získání souhlasu s výzkumem realizovaným s pracovníky zařízení a s dobrovolnicí. Jiné požadavky ani cíle nebyly určeny. K výzkumnému souboru – byl složen úmyslně z 5 pracovníků a z jednoho dobrovolníka, aby zazněly názory na problematiku bezdomovectví v lokalitě Uherskobrodsko z obou stran. V rozhovoru je celkem 5 žen a jeden muž. Nejmladší respondent má 21 let a nejstarší 57 let.

Popis demografických údajů respondentů

R1 – žena, 57 let, pracovník v sociálních službách, v Nízkoprahovém denním centru pracuje 7 let.

R2 – muž, 50 let, vedoucí zařízení, sociální pracovník, pracovník v sociálních službách, v Noclehárně pracuje 7 měsíců.

R3 – žena, 30 let, sociální pracovnice, v Nízkoprahovém denním centru pracuje rok a půl.

R4 – žena, 45 let, vedoucí zařízení, sociální pracovnice, v Nízkoprahovém denním centru pracuje 12 let.

R5- žena, 38 let, pracovník v sociálních službách, zástupce vedoucího na Noclehárně.

R6- žena, 21 let, dobrovolnice, do Nízkoprahového denního centra dochází třetím rokem.

5.4 Realizace výzkumu

Výzkum byl realizován v zařízení sociálních služeb v Noclehárně a v Nízkoprahovém denním centru sv. Vincence pro osoby bez přístřeší v Uherském Brodě. Jedná se o služby poskytované Oblastní charitou Uherský Brod. Respondenty tvořilo celkem pět pracovníků a jeden dobrovolník. Po dohodě s vedoucím sociálním pracovníkem v Nízkoprahovém denním centru i v Noclehárně jsem si nejdříve udělala předvýzkum, abych se ujistila v tom, co přesně budu zkoumat, jakou metodu použiji a jak do toho zakomponuji dobrovolnickou pomoc. Všichni pracovníci i dobrovolník byli seznámeni s hlavním cílem výzkumu. Rovněž jsem se ujistila v tom, že rozhovor bude anonymní. Také jsem respondenty obeznámila s pořizováním audio záznamu. Každý rozhovor jsem dělala v jiný den, v rámci dvou týdnů. První rozhovor byl nahrán 13. 3. 2017 dopoledne, druhý rozhovor 15. 3. 2017 v noci, třetí rozhovor 20. 3. 2017 ráno, čtvrtý rozhovor 22. 3. 2017 k večeru, pátý rozhovor 23. 3. 2017 večer a šestý rozhovor 24. 3. 2017 ráno. Rozhovory byly vždy realizovány během přestávky na svačinu/oběd, protože se jinak pracovníci museli zodpovědně věnovat klientům. Rozhovory proběhly v prostorách Noclehárny, když se jednalo o službu v denním centru, protože byl v kanceláři přes den ruch. Noclehárna a Nízkoprahové denní centrum jsou v jedné budově. Při realizaci rozhovoru s pracovníky Noclehárny byla zvolena kancelář, protože ve večerních hodinách klienti spali, tudíž byl na rozhovor klid. Délka rozhovorů byla různá. Nejdelší rozhovor trval pět hodin, nejkratší hodinu a půl. Respondentům byly položeny srozumitelně otázky a také doplňující otázky v případě, že něco nebylo jasné. Otázky se vždy týkaly tématu. Všechny rozhovory proběhly dle očekávání, v přátelské, poklidné, atmosféře.

5.5 Transkripce a analýza dat

Další část, která mě čekala, byla transkripce a následná analýza dat. Tato část byla časově velmi náročná. Rozhovory byly nahrány na záznamové zařízení. Všechny informace byly přepsány z audio záznamu do písemné formy. Přepsáním rozhovorů bylo docíleno lepšímu

porozumění a orientaci v dané problematice bezdomovectví a pomoci ze strany pracovníků i ze strany dobrovolníků. Data byla kódována.

6 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

Tabulky

Tabulka 1 – délka zaměstnání a hodnocení služby

Respondent	Délka zaměstnání v organizaci	Délka zaměstnání v současné službě	Hodnocení služby
R1	7 let	7 let	Spokojenost
R2	7 měsíců	7 měsíců	Spokojenost
R3	12 let	7 let	Spokojenost
R4	7 let	1,5 roku	Spokojenost
R5	7 let	2 roky	Spokojenost
R6	3 roky	3 roky	Spokojenost

Komentář:

Respondenti (R1-R6) měli praxi v různém rozmezí. Někteří pracovali pro organizaci delší dobu a poté přešli do jiné služby, kde organizace vyhlásila výběrové řízení. Jednalo se o služby Nízkoprahového denního centra a o Noclehárnu pro osoby bez přístřeší. Co se týče praxe ve službách, nejkratší praxe je ze služby Noclehárny, protože služba je nová – 7 měsíců. Naopak nejdelší zkušenosti s cílovou skupinou mají pracovnice Nízkoprahového denního centra – 7 let. Se službou jsou všichni respondenti spokojeni. Dobrovolnice dochází do centra třetím rokem a intenzivně se věnuje pomoci klientům bez domova.

Tabulka 2 – informace o respondentech

Respondent	Pohlaví	Věk	Pracovní pozice
R1	Žena	57 let	Pracovník v sociálních službách
R2	Muž	50 let	Vedoucí sociální pracovník, pracovník v sociálních službách
R3	Žena	45 let	Vedoucí NDC a sociální pracovník
R4	Žena	30 let	Sociální pracovník
R5	Žena	38 let	Pracovník v sociálních službách, zástupce vedoucího noclehárny
R6	Žena	21 let	Dobrovolnice v NDC

Komentář:

Z přehledu o respondentech vyplívá, že ve zmíněných dvou službách pracují převážně ženy a to i za předpokladu, že se jedná o cílovou skupinu lidí bez domova. Nejstarší zaměstnankyně má 57 let. Nejmladší respondentkou je dobrovolnice, která má 21 let.

Tabulka 3 – důvod práce s cílovou skupinou

R	Důvod práce s osobami bez domova
R1	Protože chci pomáhat těm nejchudším a nejpotřebnějším.
R2	Potřebují pomoc a jsou sympatičtí.
R3	Původně jsem si práci nevybrala. Byla jsem do služby přeřazena z jiného pracoviště. Až na základě vlastní zkušenosti jsem zjistila, že mi cílová skupina zcela vyhovuje. Je to zatím nejlepší zaměstnání, které jsem kdy vykonávala.
R4	Mám dítě, které chodí do mateřské školy, takže když jsem pracovala na azylovém domě, byl tam nepřetržitý provoz, hledala jsem osmičkový systém, a jelikož tady na „nízkoprahu“ šla jedna pracovnice na mateřskou dovolenou, tak jsem se přihlásila do výběrového řízení a byla jsem přijata. Práce je velmi akční, obohacující a zajímavá.
R5	Protože potřebují pomoc. I tito lidé patří do naší společnosti.
R6	Jsou to také lidé. Potřebují pomoc a motivaci k znovuvrácení do společnosti. Byla to pro mne výzva.

Komentář:

Z tabulky vyplývá, že respondenti chtějí pomáhat potřebným a práce s touto cílovou skupinou je velmi naplňuje i proto, že je akční, obohacující a zajímavá. Dobrovolnice vnímala pomoc cílové skupině osob bez domova jako výzvu a snaží se je motivovat ke změně už jen tím, že si s nimi povídá a sbírá od nich zkušenosti ze života. Jedna z respondentů si práci sama nevybrala, ale byla do služby přeřazena a je to její dosud nejlepší zaměstnání. R2 odpověděl, že to jsou sympatičtí lidé, kteří potřebují pomoci. R4 odpověděla, že vyhledávala osmihodinové směny, kvůli malému dítěti, proto jí vyhovuje 8 hodinová pracovní doba v Nízkoprahovém denním centru sv. Vincence.

Tabulka 4 – navštěvovanější služba

Respondent	Využívanější služba	Důvod
R1	Nízkoprahové denní centrum	Potravinový a hygienický servis, poradenství.
R2	Nízkoprahové denní centrum	Dostanou najíst, mohou si vyprat, mohou posedět v teple a v suchu. Mohou hledat přes internet potřebné informace, mohou si zatelefonovat na úřady, k lékaři...
R3	Nízkoprahové denní centrum	Dle mého názoru je to strava nebo využití kuchyňky k přípravě vlastní stravy. Více klientů dochází do Nízkoprahového denního centra, Noclehárna je nová služba.
R4	Nízkoprahové denní centrum	Noclehárna má nevýhodu – teprve se rozjíždí. Funguje jeden rok. Těch klientů postupně přibývá, zato Nízkoprahové denní centrum je 7 let, takže ti klienti o té službě mají větší povědomí a té práce se přes den udělá víc, než přes noc.
R5	Nízkoprahové denní centrum	Více lidé využívají denní centrum, zde mají možnost stravy, hygieny, šatníku, praní prádla, pomáhají jim pracovníci a mají zde více příležitostí se svojí situací něco dělat.
R6	Nízkoprahové denní centrum	Noclehárna je otevřená chvíli. Nízkoprahové denní centrum je super, protože v něm každý den jsou jiní klienti a mají jiné zájmy a priority, chtějí se bavit o různých věcech, atd.

Komentář:

Z vyhodnocení tabulky vyplívá, že se více využívá Nízkoprahové denní centrum sv. Vincence, protože se jedná o denní službu, která funguje už téměř sedm let, kdežto noclehárna funguje zhruba jeden rok. R1, R2 a R3 se shodli na tom, že klienti potřebují využívat hygienu a stravu. R4 konstatuje, že se přes den udělá víc práce a uživatelé denního centra tu službu znají, takže dochází pravidelně ti samí, kdežto Noclehárna je nová služba, do které stále přibývá více klientů.

Tabulka 5 – další služba pro osoby bez přístřeší na Uherskobrodsku

R	Jaká další služba by se ujala?	Důvod
R1	Bydlení pro lidi bez přístřeší.	Aby se zachovala rodina jako celek.
R2	Azylový dům pro rodiny	V rámci prevence azylový dům pro celé rodiny. Rodina, která přijde o domov je nyní trestána tím, že se musí rozdělit její členové a rodina se tak může rozpadnout, místo toho, aby řešila své potíže.
R3	Domov se zvláštním režimem	Nemyslím, město Uherský Brod má dostatečně zajištěnou službu pro lidi bez domova. Možná domovy se zvláštním režimem, výhledově, do budoucna.
R4	Domovy se zvláštním režimem	Když se nad tím tak zamyslím, tak... troufnu si říct, že ano, protože osoby bez přístřeší nejsou typičtí páni, kteří trpí alkoholem a jsou bez domova, ale jsou to často i kombinace u těchto klientů s duševním onemocněním, tím pádem bych to viděla na domovy se zvláštním režimem.
R5	Nemyslím si, že by tu byla nějaká další služba třeba.	Nově je zřízena dluhová poradna, o jiné službě pro osoby bez domova jsem nepřemýšlela.
R6	K – centrum pro drogově závislé	V Uherském Brodě funguje K centrum pouze ve čtvrtky odpoledne. Myslím, že by bylo dobré, aby tato služba fungovala plnohodnotně, protože přibývá mladých, drogově závislých klientů.

Komentář:

Co se týče nejvhodnější služby, která by se ujala na Uherskobrodsku – názory byly různé. R1 a R2 si myslí, že by bylo nejlepší zřídit azylový dům pro rodiny, aby se zachovala rodina jako celek a aby vyřešila své problémy společně a držela pohromadě. Jiní respondenti se domnívají, že by to měl být Domov se zvláštním režimem, z důvodu přidružených závislostí u klientů – alkohol, drogy. R5 o žádné další službě dosud nepřemýšlela. Dobrovolnice je pro K – centrum pro drogově závislé, protože podle ní právě těchto klientů nejvíce přibývá.

Tabulka 6 – akce pořádané Charitou pro osoby bez přístřeší

R	Jaké akce pořádá Uherskobrodská charita pro cílovou skupinu?
R1	„Den bezdomovectví“ – mše svatá za živé i zemřelé osoby bez přístřeší. „Noc venku“ – vše je spojeno s občerstvením pro tyto lidi. „Vánoční a velikonoční oběd.“
R2	Slavnostní oběd na velikonoce a na vánoce. Mši za lidi bez domova s občerstvením. Výroba náramků.
R3	Co se týče Nízkoprahového denního centra, je to velikonoční a vánoční oběd. Jednou za dva roky Noc venku, kdy si může široká veřejnost zkusit, jaké to je, být bezdomovcem. Akce se jmenuje, Mráz je krátký na naději. Cílem je upozornit veřejnost na problematiku bezdomovectví. Předloni byla tato akce v Uherském Brodě poprvé a měla veliký ohlas.
R4	Naše služba každoročně přichystá pro klienty vánoční oběd, v prosinci kolem Vánoc. Také velikonoční oběd, v rámci velikonočních svátků. Na podzim slavíme taky den pro lidi bez domova. Nově děláme akci noc venku, ta měla velký ohlas. Akci děláme ob rok, takže tento rok se bude opakovat. Je určena veřejnosti i klientům.
R5	Vánoční a velikonoční oběd, Bohoslužba.
R6	Noc venku, mši za lidi bez domova, vánoční a velikonoční oběd, potravinovou sbírku, sbírku oblečení.

Komentář:

Respondenti se shodli na tom, že se pořádají tyto akce: „Den bezdomovectví“ – což je mše svatá za živé i zemřelé lidi bez domova. Dále z hlediska informovanosti o cílové skupině – noc venku – akce „Mráz je krátký na naději“, kde si může veřejnost zkusit spát jednu noc venku. V období Vánoc a Velikonoc jsou klienti často v emoční krizi, protože jim dochází, že málokdo z nich je v kontaktu s rodinou a že je na tyto svátky sám. Proto bývá pořádán v tomto období oběd. 1x za rok probíhá také sbírka trvanlivých potravin.

Tabulka 7 – nejvíce ohrožení bezdomovectvím z hlediska věku a pohlaví

R	Nejvíce ohrožení	Deskripce
R1	Všechny skupiny: ženy, muži, starší, mladí, v důchodu...	18 - 70 let
R2	Osoby závislé na drogách a alkoholu, nezaměstnaní, senioři, rozvedené osoby, osoby opouštějící vězení, osoby bez vzdělání, osoby neovládající český jazyk, osoby odmítající pracovat.	Od 18 let všechny věkové skupiny
R3	Mladí dospělí, kteří užívají alkoholové i nealkoholové drogy. Lidé dlouhodobě nezaměstnaní, lidé na ubytovnách, odcházející děti z dětských domovů, odsouzení odcházející z výkonu trestu odnětí svobody.	Muži (40-60 let) nezaměstnaní, rozvedení, bez rodinného zázemí, závislí.
R4	V dnešní době může být bezdomovectvím podle mého názoru za mou osobu ohrožen víceméně skoro každý, protože buď máme nějaké finanční závazky, v neční době je velký boom hypoték, časté rozvody, partnerské neshody a toto jsou všechno podhoubí, které mohou vést k tomu, aby se klient stal bezdomovcem. Ale pokud myslíte takové ty klasické slova, které se říkají: ano, tohle je bezdomovec, tak jsou to problémy s alkoholem, dospělé osoby odcházející z dětských domovů, bývají to také osoby, které vychází z výkonu trestu, mohou to být i maminky s nezaopatřenými dětmi, které prochází azylovými domy, takže tahle skupina, ale v dnešní době už je to riziko pro většinu populace.	Jedinci s problémy s alkoholem, časté problémy v rodině, narušené vztahy, jedinci z dětských domovů bez vzoru rodičů. Více se setkávám s muži ve věku 20-40 let – těch je nejvíce a pak je tam také dost klientů ve věku okolo 60 let.
R5	Mladí lidé, kteří požívají alkohol a drogy a bezmyšlenkovitě se zadlužují.	18+
R6	Mladí lidi ve věku od 18 let, kteří nemají rodinu, nebo kteří utekli z rodinných důvodů od biologických rodičů. Často se chytanou špatné party.	18 +

Komentář:

Nejvíce jsou ohroženy osoby od 18 let věku. Můžou to být mladí, staří, celé rodiny. Často to jsou lidé propuštění z výkonu trestu, děti opouštějící dětské domovy, matky s nezaopatřenými dětmi, lidé, kteří nikdy nevyrostali v úplné rodině. Lidé, kteří se bezmyšlenkovitě zadlužují.

Tabulka 8 – dobrovolnictví

R	Počet dobrovolníků	Jak pomáhají klientům
R1	2	Rozhovor, empatie, vcítění se do jeho života, zasmát se, humor, kamarádský vztah
R2	0	Do Noclehárny dobrovolníci nedochází.
R3	2	Pomáhají je aktivizovat a motivovat ke změně. Jsou to mladé dobrovolnice a v zařízení je spousta mladých nových klientů, které mohou motivovat. Potřebují to.
R4	3	Dobrovolníci mohou v rámci nějaké pomoci klientům dělat už jen to, že si s nimi povídají, že s nimi tráví volný čas, nebo ten čas v denní místnosti, že jim mohou říct o jejich problémech, ale pomoc je i v tom, že je to jiný pracovník, než ten, který je tady každý den, tím pádem se na něho jakoby nalepí a mají k nim třeba krátkodobou důvěru.
R5	2	Pomoc při akcích, při organizaci, při aktivizaci.
R6	2	Já jsem s vykonáváním dobrovolnické činnosti spokojena, je to pro mne pokaždé obohacující zkušenost. Snažím se prožívat příběhy lidí spolu s nimi a často jsou to situace, se kterými jsem se nesetkala. V zařízení je spousta mladých lidí, kteří si potřebují popovídat.

Komentář:

Dobrovolníci pomáhají klientům už jen tím, že si s nimi povídají. Tím je často motivují. Dále pomáhají při organizaci různých akcí. V Nízkoprahovém denním centru jsou podle R1, R3, a R6 celkem dvě dobrovolnice. Podle R4 do centra dochází 3 dobrovolnice. A co se týče Noclehárny, do služby R2 nepřichází dobrovolníci, ale u R5 na službě byly dvě dobrovolnice.

Tabulka 9 – spokojenost zaměstnanců s Charitou jako s organizací

R	Jak hodnotíte Charitu?
R1	Ano, jsem spokojena, ale vždy se dá něco vylepšit.
R2	Spokojenost mohou vyjádřit pouze klienti. Pokud bych něco změnil, byl by to přístup. Iniciativa by měla vycházet ze strany klienta, pracovník může nabídnout pomocnou ruku, radu. Klienti jsou zvyklí využívat výhod, nejsou však zvyklí na sobě pracovat a mnozí nechtějí svou situaci změnit.
R3	S Charitou jsem spokojena.
R4	Jsem velmi spokojená. Za těch 7 let, co jsem u Charity, tak pozoruji velké pokroky, co se týká rozvoje sociálních služeb. Pan ředitel má dobré úmysly v tom, co je potřebné, o to se zajímá. Pokud vidí potřebnost nějaké služby, tak se o to zajímá a je schopný tu službu zřídit.
R5	Jsem spokojena. A co se týče noclehárny, ta jede teprve krátce, chod služby stále pilujeme. Čas ukáže.
R6	Jsem spokojena. Charita mi dávala po dobu studia na vysoké škole možnosti nasbírat nespočet zkušeností nejen v oblasti bezdomovectví.

Komentář:

Charitu jako organizaci hodnotí respondenti kladně. R1 tvrdí, že je spokojená, ale že se dá vždy něco vylepšit. R2 se domnívá, že spokojenost mohou vyjádřit pouze klienti a kdyby měl něco změnit, chtěl by změnit přístup klientů – aby svou situaci chtěli změnit. R3 říká, že je spokojena. R4 je velmi spokojená a pozoruje změny za tu dobu, co v organizaci pracuje. R5 je spokojena a službě dává čas k tomu, jak se vyvine, jak bude fungovat. Dobrovolnice je spokojena a je vděčná za zkušenosti, které mohla díky organizaci v rámci svého studia nasbírat.

7 DISKUZE

V empirické části jsme se dozvěděli odpovědi na tři dílčí výzkumné otázky. Odpovídalo 6 respondentů ve věku od 21 – 57 let. První výzkumná otázka zněla: **Jaký vztah mají pracovníci k osobám bez přístřeší?** Z jejich výpovědí vyplývá, že pozitivní. Respondenti se shodli na tom, že lidé bez domova potřebují pomoc. Že je jejím posláním pomáhat těm nejchudším a nejpotřebnějším. Protože potřebují pomoc a jsou sympatičtí. Respondentka č. 3 si původně práci nevybrala. Do služby byla přeřazena z jiné služby, ale po zkušenosti zjistila, že je to nejlepší práce, jakou kdy vykonávala. Další respondentka tvrdí, že je práce velmi akční, obohacující a zajímavá. Jiná respondentka vnímá bezdomovce jako lidi, kteří patří také do naší společnosti a potřebují pomoc. Dobrovolnice brala z počátku pomoc těmto klientům jako výzvu a možnou motivaci k jejich změně. Nejvíce jsou cílovou skupinou ohroženi osoby 18+ - do věku 70 let, ale může se to týkat jak jednotlivců, tak celých rodin. Většinou nefunkčních rodin, nebo jedinců s přidruženou alkoholovou nebo drogovou závislostí.

Otázka č. 1 byla zodpovězena.

Druhá výzkumná otázka zněla: **Jaký postoj mají pracovníci k dobrovolníkům?** Pracovníci se shodli, že jsou dobrovolníci pro službu velmi prospěšní. Pomáhají např. při organizaci akcí pro zmíněnou cílovou skupinu. Dále jim pomáhají už tím, že s nimi mluví, protože spousta mladých klientů tím mohou motivovat ke změně své nepříznivé životní situace. Tím, že jsou to mladé dobrovolnice, se lépe dokáží vcítit do příběhu mladého klienta. Klienti si s nimi mohou popovídat a vložit do nich alespoň na chvíli důvěru, aby se jim ulevilo. Navíc spousta klientů ocení čas a zájem, který je jim věnován ze strany dobrovolníků. Dobrovolnice tvrdí, že je to pro ni výzva a velmi obohacující zkušenost. Do Nízkopražského denního centra dochází podle R1, R3, R6 celkem dvě dobrovolnice. Podle R 4 dochází tři dobrovolnice. Podle R2 nedochází do Noclehárny žádný dobrovolník a podle R5 dochází do Noclehárny dvě dobrovolnice, které byly s pracovníkem dosud na službě.

Otázka č. 2 byla zodpovězena.

Třetí výzkumná otázka zněla: **Jaká další služba by byla v Uherském Brodě pro mladé lidi přínosná?**

R1 a R2 se dívají na problematiku jako na zachování rodiny jako celku, tudíž jsou pro zřízení azylového bydlení pro celé rodiny. Aby byly schopné řešit svůj problém společně a aby držely při sobě. R3 a R4 jsou pro založení Domova se zvláštním režimem kvůli tomu, že spousta klientů trpí alkoholovou nebo drogovou závislostí. R5 nad touto otázkou nikdy nepřemýšlela a myslí si, že jsou služby dostačující. R6 tvrdí, že by bylo vhodné zřídit K - centrum pro drogově závislé, protože přibývá mladých, drogově závislých klientů.

Otázka č. 3 byla zodpovězena.

Zodpovězením výzkumných otázek č. 1-3 byla zodpovězena hlavní výzkumná otázka.

Srovnání s jinými pracemi:

V roce 2012 napsala studentka Masarykovy univerzity v Brně, pedagogické fakulty – Danuše Vaňková bakalářskou práci na téma Fenomén bezdomovectví a pomoc Oblastní charity Blansko. V teoretické části se zabývá definicí základních pojmů, popisuje osobnost bezdomovce a zabývá se také Zákonem o sociálních službách – 108/2006 Sb. a organizacemi, které se věnují problematice bezdomovectví. V praktické části zkoumá, jaká skupina bezdomovců se v Blansku pohybuje a jaké služby by pro ně bylo potřeba zřídit. Studentka prováděla kvalitativní výzkum a zvolila metodu polo strukturovaného rozhovoru.

V roce 2014 napsala studentka Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně – Eliška Švehláková, bakalářskou práci na téma Zdravotně – sociální práce s bezdomovci. V teoretické části se zabývá problematikou bezdomovectví, zdravotním stavem osob bez přístřeší a také organizacemi, které pracují s lidmi bez domova. V praktické části zjišťuje pomocí dotazníkového šetření, jaký postoj mají studenti středních škol, zdravotnického a sociálního zaměření, k problematice bezdomovectví.

ZÁVĚR

Bakalářská práce je zaměřena na bezdomovectví a pomoc klientům Oblastní charity Uherský Brod. Hlavní soustředěnost byla na pracovníky služeb Noclehárny a Nízkoprahového denního centra a rovněž na jednu dobrovolnici, která dochází do obou služeb současně. Na úvod jsme rozepsali pojmy „bezdomovectví“, „bezdomovec“ – jsou zde obsaženy citace několika autorů, kteří se problematikou bezdomovectví zabývají. Dále je v práci rozepsán rozdíl mezi sociálním vyloučením (tzv. exkluze) a sociálním začleňováním (tzv. inkluze). Bylo nezbytné vymezit typologii bezdomovectví, také podle několika autorů, protože každý vnímá bezdomovectví z jiného pohledu. V další kapitole je popsána sociální práce v nízkoprahovém centru s lidmi bez domova. Protože málokdo si dovede představit práci s touto cílovou skupinou. Následující kapitola se zabývá terénní službou – tato práce mne osobně baví nejvíce. Tito lidé se často schovávají v místech, kam by nenapadlo nikoho jít. Jsou takový, kteří se za svůj osud stydí. Dále jsme popsali Charitu jako organizaci a současně rozepsali služby, které nabízí obecně i konkrétně pro bezdomovce. Považovali jsme za důležité popsat i patrona chudých – sv. Vincence de Paul, podle něhož je pojmenováno Nízkoprahové denní centrum sv. Vincence v Uherském Brodě.

Hlavním cílem empirické části, která navazuje na teoretické poznatky, bylo pokusit se zjistit, jakým způsobem pomáhá Oblastní charita Uherský brod lidem bez domova se zaměřením nejen na pohled pracovníků služeb pro tuto cílovou skupinu, ale rovněž na pohled dobrovolnice. Ve výzkumu bylo zjištěno, že respondenti vnímají dobrovolníky užitečně. Dále bylo zjištěno, že Charita pořádá pro osoby bez přístřeší dostatek služeb v podobě Mše svaté za zemřelé i žijící lidi bez domova, dále Velikonoční a Vánoční oběd. V roce 2015 proběhla poprvé akce noc venku, která byla pojmenována „Mráz je krátký na naději“, která měla velký ohlas a účastnili se jí klienti, pracovníci, dobrovolníci i široká veřejnost. Na akci mohla veřejnost přinést trvanlivé potraviny, které by byly pro klienty. Pro osoby bez přístřeší jsou v Uherském Brodě dosud zavedeny dvě služby – Nízkoprahové denní centrum sv. Vincence a Noclehárna. Více je využíváno Nízkoprahové denní centrum, protože Noclehárna je poměrně nová služba a lidé do ní dochází postupně, kdežto Nízkoprahové centrum už znají, a tak se v něm schází vesměs stále ti samí klienti.

Protože jsem sama dobrovolníkem, tak mě potěšilo, že je dobrovolnictví ve službách vítáno a že si ho pracovníci cení. V rámci výzkumu jsme zjistili spoustu informací, které jsou užitečné nejen pro nás, ale i pro veřejnost. Nejvíce pro ty, kteří se budou chtít stát

dobrovolníkem. Ze své zkušenosti musím říci, že jsem se zprvu bála navázat kontakt s bezdomovcem, ale později jsem zjistila, že jsou to lidé jako my, kteří mají mnohdy podobné problémy, jako my, jen je neumí řešit, nebo jim chybí odhodlání. Myslím, že by měla mít široká veřejnost povědomí o problematice bezdomovectví, protože tito lidé jsou všude kolem nás a měli bychom jim pomáhat, ne na ně nahlížet jako na „spodní“ vrstvu.

Výsledky bakalářské práce budou poskytnuty pracovníkům Nízkoprahového denního centra sv. Vincence v Uherském Brodě, pracovníkům Noclehárny v Uherském Brodě a Oblastní Charitě v Uherském Brodě.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Bibliografie:

- [1] KUTNOHORSKÁ, Jana. *Výzkum v ošetrovatelství*. Praha: Grada, 2009. Sestra (Grada). ISBN 978-80-247-2713-4.
- [2] KUTNOHORSKÁ, Jana, Martina CICHÁ a Radoslav GOLDMANN. *Etika pro zdravotně sociální pracovníky*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3843-7
- [3] MAREK, Jakub, Aleš STRNAD a Lucie HOTOVCOVÁ. *Bezdomovectví: v kontextu ambulantních sociálních služeb*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0090-1
- [4] MATOUŠEK, Oldřich, KŘIŠŤAN, Alois, ed. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0366-7
- [5] MATOUŠEK, Oldřich, Pavla KODYMOVÁ a Jana KOLÁČKOVÁ, ed. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-002-X
- [6] MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-548-2
- [7] MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. Vyd. 2., přeprac. Praha: Portál, 2008. ISBN 9788073673680. MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. Vyd. 2., přeprac. Praha: Portál, 2008. ISBN 9788073673680
- [8] PRŮDKOVÁ, Táňa a Přemysl NOVOTNÝ. *Bezdomovectví*. Praha: Triton, 2008. ISBN 978-80-7387-100-0
- [9] ROBINSON, Phil. *Working with young homeless people*. London: Jessica Kingsley Publishers, 2008. ISBN 978-1-84310-611-1
- [10] ŠVEHLÁKOVÁ, Eliška. *Zdravotně sociální práce s bezdomovci*: bakalářská práce. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií, Ústav zdravotnických věd, 2014. Vedoucí bakalářské práce doc. PhDr. Jana Kutnohorská, CSc.
- [11] TOŠNER, Jiří a Olga SOZANSKÁ. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-514-8

- [12] VÁGNEROVÁ, Marie, Ladislav CSÉMY a Jakub MAREK. *Bezdomovectví jako alternativní existence mladých lidí*. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2209-5
- [13] VAŇKOVÁ, Danuše. *Fenomén bezdomovectví a pomoc Oblastní charity Blansko: bakalářská práce*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická, Katedra sociální pedagogiky, 2012. 75 l., 29 l. příl. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Martin Stanoev

Seznam periodik:

- [2] *Brodský zpravodaj: Pour feliciter 2013*. Uherský Brod: Vydává město Uherský Brod, 2013, (1)
- [2] *Charitní zpravodaj: Váš poskytovatel sociálních služeb*. Uherský Brod: Oblastní charita Uherský Brod, 2012, 1.(VI.)
- [3] *Listy sociální práce: Informační a odborný časopis (nejen) pro sociální pracovníky*. Tábor: Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR, 2014, 2.(2.). ISSN 2336-2332
- [4] *Odborný časopis Sociální služby: Měsíčník vydávaný Asociací poskytovatelů sociálních služeb ČR*. Tábor, 2012, 14(10). ISSN 1803-7348
- [5] *Odborný časopis Sociální služby: Měsíčník vydávaný Asociací poskytovatelů sociálních služeb ČR*. Tábor, 2013, 15(2). ISSN 1803-7348
- [6] *Odborný časopis Sociální služby: Měsíčník vydávaný Asociací poskytovatelů sociálních služeb ČR*. Tábor, 2013, 15(8-9). ISSN 1803-7348

Seznam použitých elektronických zdrojů:

- [1] GRAUBNER, J. *Kodex Charity Česká republika*. Olomouc: Arcidiecézní charita *Charitní zpravodaj.: Váš poskytovatel sociálních služeb*. [online]. Uherský Brod: Oblastní charita Uherský Brod, 2002, 1.(VI.) [cit. 2016-11-08]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/5753278-Charitni-zpravodaj-vydava-oblastni-charita-uhersky-brod-20-let-s-vami-vas-poskytovatel-socialnich-sluzeb-petr-houst.html>
- [2] *Katalog sociálních služeb ve Zlínském kraji: Noclehárna Uherský Brod* [online]. Hradec Králové: Zlínský kraj, 2016 [cit. 2017-01-16]. Dostupné z: <http://www.socialnisluzbyzk.cz/sluzby/nocleharna-uhersky-brod-586/>
- [3] *Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v ČR do roku 2020*. In: *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2016 [cit. 2017-02-02]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/16156>
- Město Uherský Brod: O městě* [online]. Uherský Brod: Město Uherský Brod, 2017 [cit. 2017-03-13]. Dostupné z: <https://www.ub.cz/pages.aspx?rp=5&id=41&expandMenu=16>
- [4] *Oblastní charita Uherský Brod* [online]. Uherský Brod: VIZUS, 2008 [cit. 2016-11-08]. Dostupné z: <http://www.uhbrod.charita.cz/o-nas/>
- Olomouc, 2009. 7s. [Cit. 01-03-2013]. Dostupné na: <http://www.charita.cz/res/data/000077.pdf>
- [5] Sv. Vincenc z Pauly. In: *Bratři menší konventuální: Minorité v Brně* [online]. Brno: Konvent minoritů v Brně, 2017 [cit. 2017-01-24]. Dostupné z: <http://brno.minorite.cz/?idc=t-243>
- [6] *Uherský Brod: Mráz naděje nezničil* [online]. Uherský Brod: Uherský Brod, 2015 [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <http://ub.cz/zpravy/Mraz-nadeji-neznicil>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

NDC Nízkoprahové denní centrum

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 – délka zaměstnání a hodnocení služby	38
Tabulka 2 – informace o respondentech	39
Tabulka 3 – důvod práce s cílovou skupinou	40
Tabulka 4 – navštěvovanější služba	41
Tabulka 5 – další služba pro osoby bez přístřeší na Uherskobrodsku	43
Tabulka 6 – akce pořádané Charitou pro osoby bez přístřeší.....	44
Tabulka 7 – nejvíce ohrožení bezdomovectvím z hlediska věku a pohlaví.....	45
Tabulka 8 – dobrovolnictví	47
Tabulka 9 – spokojenost zaměstnanců s Charitou jako s organizací.....	48

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 – Řád Nízkoprahového denního centra sv. Vincence.....	59
Příloha 2 - Squaty v Uherském Brodě	61
Příloha 3 - Sv. Vincence de paul	62
Příloha 4 – Plakát k akci	63
Příloha 5 – Rozhovor se sociální pracovnící NDC	64
Příloha 6 – Žádost o umožnění výzkumného šetření	69

Příloha 1 – Řád Nízkoprahového denního centra sv. Vincence

OBLASTNÍ CHARITA UHERSKÝ BROD
Mariánské nám. 13
688 01 Uherský Brod

NÍZKOPRAHOVÉ DENNÍ CENTRUM SV. VINCENCE, VAZOVÁ 2497, UHERSKÝ BROD 688 01

PRAVIDLA SLUŽBY

1. Služby NDC lze využít jen po uzavření Smlouvy NDC.
2. Provozní doba služby je od pondělí do pátku v době od 7:30 do 16:00 hodin. Výjimku tvoří čtvrtky, kdy je služba otevřena od 7:30 – 13:30 hodin. Od 13:30 – do 16:00 hodin je služba prováděna v terénu.
3. Klienti mohou službu využít pouze při max. hodnotě 1 promile v dechu. Do NDC není dovoleno donášet alkohol a jiné omamné látky a také je v NDC konzumovat. Pokud má pracovník podezření, že klient je pod vlivem alkoholu, má personál možnost využít ke kontrole alkoholu v dechu alkohol tester.
4. Není dovoleno mít u sebe nebezpečné předměty (nože, paralyzéry, zbraně atd.).
5. Klienti dodržují slušné chování, jednají bez vulgarity, sexuálního obtěžování, napadání a agrese klientů a personálu ve službě.
6. Ve službě je zakázáno kouření a manipulace s ohněm, není dovoleno do služby vstupovat se zvířaty.
7. Klienti jsou povinni ve službě dodržovat čistotu a pořádek.
8. Při využití hygienického zázemí (koupelna, WC, sprcha) musí klienti uvést vše po použití do původního stavu.
9. Každý klient je povinný po využití služby vrátit zapůjčené věci na své místo, u kuchyňského nádobí použité věci umýt, utřít a vrátit na své místo.
10. V NDC není dovoleno nechávat jakékoliv věci, v opačném případě budou nalezené věci ihned po ukončení služby zlikvidovány.
11. Přípravu vlastní stravy lze uskutečnit v době od 7:30 hodin do 14:00 hodin.
12. Pokud si klienti stěžují na zápach ve službě u jiného klienta, personál je povinen klienta upozornit, doporučí mu využít hygienický servis nebo bude klient vykázán ze služby.

13. Pokud je zřejmé, že klient na základě svého úrazu nebo jiného onemocnění, krvácí nebo hrozí přenos jiného biologického materiálu, bude pracovník vyžadovat lékařskou potvrzení o ošetření z důvodu ochrany zdraví klientů a personálu.

tel.: 724 651 299 • e-mail: nizkoprah@uhbrod.charita.cz • www.uhbrod.caritas.cz •
IČ: 48489336 • DIČ: CZ48489336

Bankovní spojení: Česká spořitelna a.s., pobočka Uherský Brod, č. ú. 1540093329/0800

Příloha 2 - Squaty v Uherském Brodě

Foto: Sabina Kovaříková

Příloha 3 - Sv. Vincence de paul

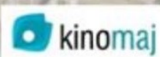
Příloha 4 – Plakát k akci

Mráz je krátký na naději

Oblastní charita Uherský Brod ve spolupráci s městem Uherský Brod, kavárnou Ulité Kafe a s kinem Máj si vás dovoluje pozvat na akci, která má širokou veřejnost upozornit na problematiku bezdomovectví s možností vyzkoušet si „komfort“ při spaní venku.

Program

- 17:30 Mše svatá v kostele Neposkvrněného početí Panny Marie v Uherském Brodě
- 18:30 Zahájení akce ředitelem Oblastní charity Uherský Brod
- 18:40 Příspěvek zástupce města Uherského Brodu
- 19:00 Panely – prezentace práce Nízkoprahového denního centra sv. Vincence v Uherském Brodě, diskuze
- 19:30 Teplá polévka a čaj na zahřátí
- 20:00 Mallory - film režisérky Heleny Třeštíkové
- 22:00 Noční klid, uložení ke spánku
- 6:30 Budíček
- 6:45 Teplá polévka po ránu
- 7:00 Zhodnocení a ukončení akce

Vstupenkou na akci bude teplé oblečení (zimní bundy, teplé ponožky, mikiny apod.) nebo trvanlivé potraviny (konzervy, instantní polévky, těstoviny, rýže, čaje apod.), které poslouží lidem bez přístřeší.

Vezměte s sebou spacák, karimatku/karton a přijďte s námi přespat venku

20.11. 2015

prostor vedle kavárny Ulité Kafe

Seichertova 152, Uherský Brod

Příloha 5 – Rozhovor se sociální pracovnící NDC

Pracovní pozice – **sociální pracovník**

Pohlaví: **žena**

Věk: **30 let**

Dobrý den, paní XY.

Dobrý den.

Mohla bych s Vámi udělat rozhovor, který bude sloužit pro moji bakalářskou práci?

Ano, můžete.

Jako první bych se chtěla zeptat: Jak dlouho pracujete pro uherskobrodskou Charitu?

Od roku 2010, od 1. 4., takže sedmým rokem to bude.

Jak jste se dostala k cílové skupině osob bez přístřeší?

Kvůli tomu, že mám dítě, které chodí do mateřské školy, takže když jsem pracovala na azylovém domě, byl tam nepřetržitý provoz, jsem hledala osmičkový systém, a jelikož tady na „nízkoprahu“ šla jedna pracovnice na mateřskou dovolenou, tak jsem se přihlásila do výběrového řízení a byla jsem zde přijata.

Baví Vás práce s touto cílovou skupinou?

Velmi, ta práce je velmi obohacující a zajímavá, hodně mě baví.

Co vás na ní baví?

Je to práce, která je hodně akční, to znamená, každý den se řeší jiné věci, byť je to teda stejná cílová skupina. Ať už hledání zaměstnání, těžké osudy těchto klientů, často jsou to i problémy, které se úplně nedotýkají naší cílové skupiny a proto musíme naše klienty někam odkazovat, práce je velmi pestrá a zajímavá.

Proč si myslíte, že přibývají lidé bez domova?

Já si myslím, že lidí bez domova úplně nepřibývá. Že to vždycky bylo, problém tu vždycky byl. Akorát jsou tu možnosti, že se lidi můžou na tyto služby obrátit, ty služby je nějak evidují a tím pádem se i o tom problému ví. Nemyslím si tím, že by lidí bez domova jako by přibývalo.

Jaké služby poskytuje místní Charita klientům?

Všeobecně?

Ano.

Oblastní charita Uherský Brod se zaměřuje na cílovou skupinu seniorů, to znamená, domovy pro seniory, pečovatelská služba, potom je tu azylový dům, terapeutická dílna pro osoby s mentálním a tělesným postižením a kombinovaným postižením, také jsou tu služby noclehárna a nízkoprahové zařízení, což je pro osoby bez přístřeší, takové trošku specifické služby, ne úplně sociální služby, jestli vám můžu říct, tak i potravinová a materiální pomoc, kterou vede náš kolega, není to úplně typická sociální služba, a také je to kuchyně s jídelnou, ale sociální služby jsou tu domovy pro seniory a teda jiné služby, které jsem už vyjmenovala.

A pro osoby bez přístřeší je to teda pouze Nízkoprahové denní centrum a Noclehárna?

Ano.

Která z těchto služeb se využívá víc?

Z té Noclehárny a z toho Nízkoprahového denního centra?

Ano.

Myslíme si, že... Je patrné, že je to Nízkoprahové denní centrum, protože ta Noclehárna má tu nevýhodu, že je to nová služba, je tady rok, takže se rozjíždí. Těch klientů postupně jakoby přibývá, zato Nízkoprahové denní centrum je tady sedm let, od roku 2010, takže ti klienti o té službě mají větší povědomí, a té práce přes ten den se udělá víc, než přes tu noc, když přijde klient, vysprchuje se a vyspí se.

Myslíte si, že by v Uherském Brodě mohla být další služba pro osoby bez přístřeší?

Když se nad tím tak zamyslím, tak... troufnu si říct, že ano, protože osoby bez přístřeší nejsou typičtí jakoby páni, kteří trpí alkoholem a jsou bez domova, ale jsou to často i kombinace u těchto klientů s duševním onemocněním, tím pádem bych to viděla na domovy se zvláštním režimem. Nějakou službu se zvláštním režimem.

Děkuji. Jaké akce pořádá Oblastní charita pro osoby bez domova?

Charita díky vlastně Nízkoprahovému dennímu centru, což je její jakoby takový prostředek, tak naše služba každoročně přichystává pro klienty vánoční oběd, v prosinci kolem Vánoc. Také velikonoční oběd, v rámci velikonočních svátků. Na podzim slavíme taky den pro lidi bez domova, počátkem října a je tady teď nová taková akce, která se konala před

rokem a to je Noc venku. Tato akce měla velký ohlas, takže děláme to ob rok, takže tento rok tuto akci chceme znova opakovat, takže i Noc venku pro lidi bez domova a pro veřejnost.

A ty akce jsou nějak omezeny kapacitou, nebo se toho můžou zúčastnit všichni klienti najednou?

Tady to je dobrá otázka, protože je to takový problém, který u tohoto řešíme. Když je to ve službě, tak ty prostory jsou omezené určitou kapacitou, nevlezou se sem všichni klienti, my těch klientů máme vlastně asi 101. Takže se píše takový seznam, kde se mohou klienti vlastně nahlásit a máme to teda omezené tyhle ty akce ve službě pro 15 klientů na ten den. Venku je to o tom, kdo se přihlásí, když je to ta Noc venku, tak je to i pro širokou veřejnost, pro spolupracující organizace, ale tam jakoby není ten počet až tak velký.

A proč si myslíte, že se klienti zapojují do těchto akcí? Myslíte si, že se třeba bojí jakoby styku se společností, nebo jak to vnímáte?

Z mého pohledu, nevím tak jakoby ten celostní nějaký pohled, ale z mého laického pohledu si myslím, že to u těch klientů je to často i to, že za to něco dostanou. Vědí, že tam bude prostě nějaká odměna, ať už strava, nějaký čaj, nějaký balíček a podobně, ale také když to vezmu z druhé stránky, tak je to pro ty klienty změna v tom životě, změna v tom standartním zajištění jejich stylu, nepůjdu teďka si někam lehnout na lavičku, nepůjdu do squatu, ale půjdu a uvidím něco nového, poznám nové lidi. Takže tak asi.

Která společenská skupina je podle vám bezdomovectvím nejvíce ohrožena?

V dnešní době může být bezdomovectvím podle mého názoru za mou osobu ohrožen víceméně skoro každý, protože buď máme nějaké třeba finanční závazky, v dnešní době je velký boom hypoték, časté rozvody, partnerské neshody a toto jsou všechno podhoubí, které mohou vést k tomu, aby se klient stal bezdomovcem. Ale pokud myslíte takové ty klasické slova, které se říkají: ano, tohle je bezdomovec, tak jsou to problémy s alkoholem, dospělé osoby odcházející z dětských domovů, bývají to také osoby, které vychází z výkonu trestu, mohou to být i maminky s nezaopatřenými dětmi, které prochází azylovými domy, takže tahle skupina, ale v dnešní době už je to riziko pro většinu té populace.

Když byste měla charakterizovat skupinu bezdomovců, kterých se vyskytuje jakoby nejvíce, se kterými se nejvíce setkáváte...?

Z mého krátkého pohledu té praxe – z nějakého tři čtvrtě roku si myslím, že jsou to často jedinci, kteří mají problémy s alkoholem, často problém v rodině, to znamená nějaké narušené vztahy – ať už nějaká pře pečována výchova, nebo naopak problémy v rodině a k tomu ještě ten alkohol, tím pádem jsou to teda ti alkoholicí s nějakými problémy v rodině a také to může být i to, že jsou to jedinci, kteří jsou třeba i z těch dětských domovů, kteří nemají jakoby vzory maminka a tatínek, tak, jak je to jakoby ve standardní zdravé rodině.

Je tady více mužů, nebo žen?

Asi z nějakých 95% podle našeho systému Web Carol jsou to muži, a asi nějakých 5 – 7% je žen.

A kdybyste to měla nějak věkově ohraničit?

Nejvyšší křivka by u těchto jedinců byla asi mezi 20-40 lety a pak je takový paradox, že i vysoké procento těch klientů je kolem toho 60. roku.

Děkuji. Teď bych se ráda věnovala dobrovolnictví. Kolik dobrovolníků se zapojuje do činností s touto cílovou skupinou?

Možná by byla tato otázka vhodnější pro naši koordinátorku dobrovolnictví, ale pokud mohu za naši službu říct, tak si myslím, že jsou to stále tři dobrovolnice, o kterých vím.

Chodí vám tady spousta studentek ze střední školy, ti se v této skupině shledávají, nebo ne?

Pokud bych vzala studenty ze středních odborných škol, tak ten zájem o sociální systém je velký, pokud bych vzala vysokoškolské studenty, tak já jsem tady asi ještě nikoho nezažila, takže nevím... A teď máme nově uzavřenou smlouvu se studenty z gymnázia Uherského Brodu a to jsou zrovna studenti, kteří to mají jako volitelný předmět, na praxi sem dochází, ale po maturitě se budou zaměřovat na technické obory, ale ze středních odborných škol ze sociálního systému ten zájem je.

Dobře, děkuji.

Myslíte si, že jsou dobrovolníci pro službu prospěšní?

Pro naši službu, tuhle?

Ano.

V tom vidím velký přínos, protože právě v těch akcích, které pořádá ta charita mimo tu službu anebo ty akce, takové ty jednorocní, jako je vánoční oběd, velikonoční oběd, perso-

nál je tady malý, jsou tu jenom tři pracovnice, takže ta pomoc je velmi přínosná. Máme tady dobré dobrovolníky, schopné holky, které službu znají a více méně už dělají skoro tu práci, to, co dělají pracovnice, takže ta pomoc je přínosná a velká.

A jak se dobrovolníci mohou podílet na pomoci klientům?

Dobrovolníci mohou v rámci nějaké pomoci klientům dělat už jenom to, že si s nimi povídají, že s nimi tráví ten volný čas, nebo ten čas v té denní místnosti, že jim mohou říct o jejich problémech, ale taky ta jiná pomoc je i v tom, že je to jiný pracovník, než ten, který je tady každý den, tím pádem se na někoho jakoby nalepí a mají k nim třeba krátkodobou, ale mají k nim tu důvěru. Je to prostě ta změna, že to je někdo jiný a třeba mu věří.

Jste spokojena se službami, které charita poskytuje?

Z mého pohledu?

Ano.

Jsem velmi spokojena, za těch 7 let, co jsem u charity, tak charita dělá obrovské pokroky, co se týká rozvoje těch sociálních služeb, pan ředitel má dobré úmysly v tom, co je potřebné, o to se zajímá, tím pádem to i nějak jakoby eviduje, dělá na to nějaké projekty, a pokud vidí potřebnost nějaké služby, tak je v něm i podpora, že je schopen tu službu zřídit, takže ta potřebnost je ze strany charity myslím si, že velká a pokryty jsou téměř všechny služby.

Takže není nic, co byste na charitě, na její organizaci, změnila? Nebo, co byste jí vytkla?

To je složitá otázka. Toho vytknutí by bylo hodně. Z mého osobního pohledu je to to, že když má charita možnost stálého dobrého pracovníka, kterého má za ty roky dobře vyzkoušeného na nejedné pozici, tak je možná zarážející, proč takový pracovník má smlouvu na dobu určitou s určitými dodatky. Možná nějaká stabilita pro ty stálé pracovníky, a co bych jí ještě možná vytkla, tak je větší kontrola vedoucích pracovníků na charitě.

Já Vám děkuji za rozhovor. Z mé strany to bude všechno. Děkuji.

Také děkuji.

Hezký den.

I Vám.

Rozhovor probíhal v přátelské atmosféře v budově Nízkoprahového denního centra sv. Vincence pro osoby bez přístřeší v Uherském Brodě, dne 20. 3. 2017 a trval 5 hodin. Začátek – 12:25h.

Příloha 6 – Žádost o umožnění výzkumného šetření

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

ŽÁDOST O UMOŽNĚNÍ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Obracíme se na Vás s žádostí o umožnění výzkumného šetření na Vašem pracovišti, které bude níže uvedený student realizovat v rámci zpracování bakalářské práce, jejíž součástí je i výzkumná část. Jedná se o studenta 3. ročníku bakalářského studijního programu Zdravotně sociální péče, studijního oboru Zdravotně sociální pracovník (prezenční forma studia).

Jméno a příjmení studenta	Kristýna Jehličková		
Téma bakalářské práce	Příčiny vzniku bezdomovectví na Uherskobrodsku		
Vedoucí bakalářské práce	doc. PhDr. Jana Kutnohorská, CSc.		
	3.10.2016 ... <i>Jana Kutnohorská</i> podpis		
Metoda výzkumu	Kvalitativní		
Skupina respondentů	Uživatelé služby		
Pracoviště	Vyjádření vedoucího pracoviště (nehodící se škrtněte)		Podpis
Noclehárna	Souhlasím	Nesouhlasím	<i>[Signature]</i>
Nízkoprahové denní centrum pro osoby bez přístřeší Uh. Brod	Souhlasím	Nesouhlasím	<i>[Signature]</i>
	Souhlasím	Nesouhlasím	

Děkujeme za pochopení a spolupráci.

Ve Zlíně dne ... 4. 10. 2016 ...

Oblastní charita Uherský Brod
Nízkoprahové denní centrum
sv. Vincence Uherský Brod
Vazová 2497
688 01 Uh. Brod, IČ: 48489336

[Signature]

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav zdravotnických věd

[Signature]

Mgr. Zlatica Dorková, Ph.D.
ředitelka Ústavu zdravotnických věd
Oblastní charita Uherský Brod
Noclehárna Uherský Brod
Vazová 2497
688 01 Uh. Brod, IČ: 48489336

razítko a podpis zástupce zařízení